

له پیشوازی پیغه مبهردا (d)

مه لا صالح باتاسی

له بلاو كراوه كاني مه كته بي ته نفيزي
يه كيتي زاناياني ئايني ئيسلامي كوردستان
زنجيره (١٣)

* ناوي كتيب: له پيشوازي پيغه مبهردا (d)

* نووسيني: مه لال صالح باتاسي

* بهرگا و ديزاين: كومپيوتهري دهريا

* تيراژ: ١٠٠٠ نسخه

* چاپ: چاپخانه ي ماردین

* چاپي يه كه م - هه و ئير ٢٠١٢

به ناوی خوی مهزن و دلوقان

له ۱۲ ره بیعی یه که می هه موو سالیك موسلمانان کوردستان شان به شانی موسلمانانی جیهانی ئیسلامی به وپه پری خوشحالیه وه یادی ئه و رۆژه میژوویییه ده که نه وه که جیهان له تاریکی و نه زانین و دواکه و توویی رزگار بو و، دوایین په یامی ئاسمانی به پیغه مبهردی ئیسلام حه زه تی محمد ئه لموسته فا (دووردو سلاوی خوی له سه ر بیئت) سپی بردا، گه لی کورد هه ر له و رۆژه ی که ئاره وومه ندانه ئیسلامی هه لئبژاردوه خوشه ویستی له بن نه هاتووی به رامبه ر به که سایه تی پیغه مبه ر (دووردو سلاوی خوی له سه ر بیئت) هه بووه، بو دهر برینی ئه م خوشه ویستیه ش سالا ئه له گشت شارو دیهاته کانی کوردستان مه راسیمی یادکردنه وه ساز ده کریت و شه قام و شوینه گشتیه کان دهر ازینه وه و نوقل و شیرینی دابه ش ده کریت و سه دای ته واشیح و سروودی ناینی بلنگوی مرکز هه ته کان به رز ده بیته وه، هه تا کار که یشتووته ئه وه ی که ئه م یادکردنه وه ببیچته به شیکی زیندوویی که له پووری دی رینی گه له که مان و سه روچاوه که شی له که سایه تی دیاری شاری هه ولیر (سولتان موزه فەر) دروست بووه که تا ئه مپۆشی له گه ل دابی هه روه کو خوی به پیرۆزی ماوه ته وه، برای به ریزیشان ماؤستا مه لا صالح باتاسی له دوو تووی ئه م نووسینه دا هه ولیداره که به شیك له خوشه ویستی خوی بو ئه م زاته گه ریه نیشان بدات و به شیوه یه کی ئه کادیمی و به به لگه ی پیویست باسی له پله و پایه و فه زلی ئه م پیغه مبه ره مه زنه بکات و، بو ئه وه ی هه مووشمان لیی سوودمه ند بین، به پیویستمان زانی که له سالیادی مه ولودی ئیمسال بوی به چاپ بگه ینین، به و هیواییه ی که وا هه موو لایه کمان سوودی لی وه ربگرین.

مه لا عبدالله مه لا سه عید گرتکی

سه رۆکی یه کیتی زانایانی ئابینی ئیسلامی کوردستان

ره بیعی یه که می ۱۴۲۳ کۆچی

پيشه کی يهك

الحمد لله الذي ارسل رسوله بالهدى ودين الحق ليظهره على الدين كله وكفى بالله شهيدا. والصلاة والسلام على المبعوث رحمة للعالمين محمد وآله أجمعين.

اما بعد:-

به دنيايييه وه ده ليم هيچ نه ته وه يهك نبييه له جيهاندا كه شانازی به گه وه پياواني خوځيانه وه نه كه ن، وه به راست و ناراسته وه به دروست و نادرسته وه به شان و بالی هه لنه نين. وه يه كيك له وه ته وانه دا نه ته وه ی ئيسلامه كه شانازی به گه وه كانی خوځيه وه ده كات، وه حه قيش وايه له هه نه ته وه يه كي تر زياتر شانازی به گه وه كانمان و گه وه ره ی گه وه كانمان سهروه رمان حه زره تی (محمد d) وه بکه ين، بچی؟ چونکه ئيمه ئه وه ئيمه نين كه به شان و باليه وه هه لده نين، به لكو ئه وه خودای مه زنه باسی گه وه ره ی و مه زنايه تی پينغه مبهردا (d) و ئومه ته كه ی ده كات. ئه وه تا ده رباره ی خوځی ده فه رموی: ﴿وَإِنَّكَ لَعَلَىٰ خُلُقٍ عَظِيمٍ﴾^(۱). وه ده رباره ی ئومه ته كه ی ده فه رموی: ﴿كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَنَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَتُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ﴾^(۲). واته: ئيوه چاكترين نه ته وه ن كه ده ركه وتوون له ناو خه لکی فه رمان به چاكه و پيشگری له خراپه ده كه ن و باوه رتان به خوا هه يه .

به لی: ئومه تی ئيسلام به هه زاران مروقی مه زنی وايه يينا وه ته به ره م له هه ردوو ره گه زی نيو می، كه ميژووی مروقايه تی له به رامبه ر ژيان و به سه ره ات و بيرو باوه رو

1- سوره تی القلم ثايه تی: ۴.

2- سوره تی آل عمران ثايه تی: ۱۱۰.

هه لسوکه وتیان سه ری نه وازش داده نوینن، ئه وه تا خاوه نی کتابی (۱۰۰) ناودار، که خوی پیاویکی مه سیحیه، ناوی سه روه ری مرقایه تی پیغه مبهردا (d) ده خاته پیش هه موویانه وه .

ئه گه رچی زور ئاسته نگه بتوانین هه موو ژیان و ورده کاریه کانی ئه وه مه زنانه ی ئیسلام بخه ی نه دووتوی نامیلکه یه ک یان کتابیک، بگره هه رگیز ناتوانین مافی خویان پیبده ین، چونکه گه پانه وه ی پابردوو به هه موو ورده کاریه کانیه وه ئاسته مه وه ناگه ریته وه . مه گه ر خودای مه زن له پوژی اویدا شریتی ژیانان بومان دووباره بکاته وه بۆ وه رگرتنی چیژوو له ززه ت لییان .

به پراستی کاتی ئه وه هاتوو مرقایه تی به گشتی و ئه م ئومه ته ی ئیسلامه به تایبه تی بگه ریته وه بۆ ئه وه نمونه ناوازو نایابانه ی بوونیان مایه ی سه رفرازی و سه روه ری و ئازادی و خو شبه ختی هه ردوو دونیایه، که به بی گه پانه وه مان سه رکه وتوو نابین، وه کو فه رموویانه (دوایی ئه م ئومه ته چاک نابی به وه نه بی که سه ره تاکه ی پییه وه چاک بوونه) ئه مه ش له کاتی کدا پیشه نگه و پیشه وای پراسته قینه زور که مبه وونه ته وه و بگره له جیهانی ئیسلامی و له زور شوینی ئه م جیهانه دا ناشایه سته بۆته پیشه نگ، دیاره فه رموو ده ی سه روه رمان (d) هاتوو نه ته جی که ده فه رمووی: (سیاتی علی الناس سنو ات خدّاعات یصدّق فیها الکاذب ویکذب فیها الصادق، ویؤتمن فیها الخائن، ویخون فیها الأمين، ینطق فیها الرویبه ضة قیل: من الرویبه ضة یارسول الله؟ قال (d): الرجل التافة یتکلم فی امر العامة) مسند احمد ومستدرک حاکم بسند صحیح، واته: پوژگاریک به سه ره ئه وه خه لکه دادی به پراستگۆ ده لئین دروژن و به دروژن ده لئین پراستگۆ، به ده سه ت پاک ده لئین فیلبازو به فیلبازیش ده لئین ده سته پاک، دمه پرووت ده بیته ده مپراستیان، وتیان: ده مپرووت کئییه ئه ی پیغه مبه ری خودا فه رمووی: پیاوی هیچ و پوچ باس له سه رنویشتی گشتی ده کات.

بۆيه موسلمان له وپهري پيوستى دان ژيانيان له سه ر بناغى ته قواو پاريزكارى دابريژن، ئەمەش تەنها و تەنها بەگه پانەوه بۆ سه ر ژيانى پيغه مبهردا (عليهم الصلاة والسلام) بەگشتى و ژيانى سه روه رمان (پيغه مبهردا محمد (d))، چونكه ئەوان هەلبژاردەو رينيشان دەرى راسته قينه ن، خودا (جل و جلاله) دەفه رموى: ﴿أُولَئِكَ الَّذِينَ هَدَى اللَّهُ فَبِهِدَاهُمْ آقْتَدِهِ﴾^(۱). ئەوان ئەوانەن خودا هيدايت و رينه ماى كردوون، ئيوەش په يره وو شوين ئەوان بگه ون.

وه چاكترين سه رمه شقىش كه چاوى لبيكه ين وهك خودا دەفه رموى (رسول الله) يه (d) ﴿لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِّمَن كَانَ يَرْجُو اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا﴾^(۲).

واته: رسول الله (d) چاكترين نمونه ي ريكويكى ته واوى هه يه بۆ ئيوه تا چاوى لبيكه ن و شوينى بگه ون و بيكه ن به سه رمه شقى خو تان، بۆ كه سانتيك ره زامه ندى خودايان مه به سته و به هيواي ديدارى خوداو سه رفرزى پوژى دواين و هه ميشه دەم به ويدي خودان، ئەمەو وه دەسته يتيانى په زامه ندى خوداو به هه شت بۆ كه سانتيكه ريگاي ئەو سه روه ره ده گره به ر، چاچ له سه رده مى ژيانى ئەو بى وه كو هاوه لاني، يان وه كو شوينكه وتوانى دوايى وه فاتى ئەو...

دواي وه فاتى ئەو سه وهره (d) بى هه تا پوژى دوايى. ئەوه تا خوداي مه زنيش دەفه رموى: ﴿وَالسَّابِقُونَ الْأُولُونَ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ وَالَّذِينَ اتَّبَعُوهُمْ بِإِحْسَانٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ وَأَعَدَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي تَحْتَهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ﴾^(۳). واته: له پيشينان و پيشكه وتوانى سه ره تا له كوچبه ران و سه رخران وه

1- سوره تى الانعام ئايه تى: ۹۰.

2- سوره تى الأحزاب ئايه تى: ۲۱.

3- سوره تى التوبه ئايه تى: ۱۰۰.

ههروه ها له شوينکه وتوان و په پيره وانی نه وان به چاکتر شيوه، خودا لتيان رازی و رازيشيان دهکات، به وهی بۆيانی ئاماده کردووه به هه شتيک چه ندين رووباری به ژيږدا تيده په پری، که نه مهش به راستی سه رکه وتن و براوهی راسته قينه يه. نه مه و که سيک بپروای به خوداو به پوژی دوايي هه بی مانای وانیه بردنه وهی پوژی دوايي له سه ر حسابی دونیا بی، به لکو و ده دسته پنیانی دونیاو پوژی دوايشه نه وه تا قورئان ده فه رموی: ﴿مَنْ كَانَ يُرِيدُ ثَوَابَ الدُّنْيَا فَعِنْدَ اللَّهِ ثَوَابُ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ﴾^(۱). واته: هه ر که سی داواکاری پاداش و خیرو بیری دونیا یه، نه وه له لای خودا پاداشی دونیاو هه م پاداشی دواپوژیسی ده سته ده که وی.

نه وهش بزنان مرۆقی بیباوه پو بی ئاین وه کو پووش و په لاش له دهستی (با) له هیچ شوینیک ئوقره ناگری و هیچ نرخیکیسی نابی، هه میسه سه رگهردان و دودل و پارایه، له نه پنی ژیان و خودی خوئی هیچ نازانی و بوونی خوئی لی و نه، نازانی بوچ هاتوته ژیان و کی هیناویه تی و چون ده پروا و بو کوئی ده پروا دوايي پویشتن چی به سه ردییت، وینه ی نه وه کو مرۆقی ئالی (پو بووت) وایه، واته ماشای خوئی دهکات و کاتی له کار که وت فریده دریته سه ر یان ناو خاک. نه مه هه مووی به سه رهاتی ژیانی ده بی لای نه وان و کورد گوته نی (ئاوی بی نه و ده ستان بشق) !!!

جا که تاکی مرۆف و ابی و که واته کومه لگاش کاتی له بیرو باوه پو داپنرا کومه لگایه کی سه رگهردان و سه رلیشیواو ده بی و هه رچه ند و ابینه به رچا و خاوه ن شارستانیه ت و بریق و باق بی، چونکه هه موو هیواو مه به ستیان چون خواردن و چه ند خواردنه و چون رابواردنه، گرنگی کات لای نه وان چه ند و ده دسته پنیانی سامانی دونیا یه ﴿يَعْلَمُونَ ظَاهِرًا مِّنَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَهُمْ عَنِ الْآخِرَةِ هُمْ غَافِلُونَ﴾^(۲). واته: روه دیاره که ی ژیانی دونیا ده بینن

1- سوره تی النساء ئایه تی: ۱۳۴.

2- سوره تی الروم ئایه تی: ۷.

به لآم له ژيانی دواړوژ ته وان بيئاگان بويه ﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا يَتَمَتَّعُونَ وَيَأْكُلُونَ كَمَا تَأْكُلُ
الْأَنْعَامُ وَالنَّارُ مَثْوًى لَّهُمْ﴾^(۱). واته: به لآم ته وانهی کافرن راده بوين و ده خون هه وه کو
مالات (ناژهل)، له پوژي دوايش ناگر جيگايانه.

موسلمانان ته وهش چاک ده زانن ئيمان و بپروا هه ر به رزو سه رفرزه و له کو تاشدا
سه رده که وي، چونکه نه مه به ليینی خودای مه زنه که ده فه رموی: ﴿أَلَمْ تَرَ كَيْفَ ضَرَبَ
اللَّهُ مَثَلًا كَلِمَةً طَيِّبَةً كَشَجَرَةٍ طَيِّبَةٍ أَصْلُهَا ثَابِتٌ وَفَرْعُهَا فِي السَّمَاءِ * تُؤْتِي أُكْلَهَا كُلَّ حِينٍ
يَاذُنِ رَبِّهَا وَيَضْرِبُ اللَّهُ الْأَمْثَالَ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ * وَمَثَلُ كَلِمَةٍ خَبِيثَةٍ كَشَجَرَةٍ خَبِيثَةٍ
اجْتُثَّتْ مِنْ فَوْقِ الْأَرْضِ مَا لَهَا مِنْ قَرَارٍ﴾^(۲): واته: نه ري ناپوانن و سه ر ناکه ن چون
خوداوه ند گوتاری چاک و پاک (مه به ست له ئيمانه) نمونه که ی به درهخت (دار) یکی
سه ر به رزو پاک هيناوه ته وه که په گو و ريشه کانی له زهوی دا کوتاوه و لقو پوپه کانی
بلاو بوونه ته وه به ئاسماندا نه و درهخته هه مو کاتى به فه رمانی خودا به ر بومی
ده به خشيت، جا خودای مه زن نه نمونانه ده هينيته وه بو خه لکی به لکو ياده وه ری
وه ر بگرن. وه نمونه ی گو فتارو قسه ی پيس وه کو درهختی زبو پيس و بئ سوود وايه، که
هه لکيشرا بيئت و له سه ر پووی زهوی فریدرا بيئت و به هيچ باریکدا خوئی نه گريت (بو
سووتانن نه بی بو هيچيتر نابيئت).

ئيمه ده مانه وي بگهين به ژيانی راسته قينه ته ويش له ژير سي به ری باوه ر (ئيمان) دا
نه بی وه ده ستنايی. بويه ده ننگمان هه لبری و وتمان ﴿رَبَّنَا إِنَّنَا سَمِعْنَا مُنَادِيًا يُنَادِي
لِلْإِيمَانِ أَنْ آمِنُوا بِرَبِّكُمْ فَآمَنَّا رَبَّنَا فَاغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَكَفِّرْ عَنَّا سَيِّئَاتِنَا وَتَوَقَّنَا مَعَ

1- سوره تی محمد نايه تی: ۱۲.

2- سوره تی ابراهيم نايه تی: ۲۴-۲۶.

الأبرار^(۱). واته: خوداوهنده ئیمه گویمان له بانگه وازیک بوو بانگی ده کرد (ئهی خه لکینه) باوه پ بئین، یه کسه ر ئیمه ش باوه پمان هینا، خوداوهنده لیمانخو شبه و باوه هینانه که مان بکه به مایه ی لبردن و سرینه وهی خراپیه کانمان وه له گه ل پایاچا کاندای بمانرینه. ئه و ژبانیه ش ژبانیکه جگه له بروداران و هه واداران ی ئه و کاروانه نه بی ههستی پیناکه ن و چیژی لیوه رناگرن، چونکه نه خو ش ههست به چیژی شیرینی هه نگین ناکا، چونکه دهروونیان پیچه وانه و ئاوه ژووه، مرؤقی بیباوه ریش ههست به چیژی باوه پناکه ن، چونکه چاوو گوچکه و دل و دهروونیان په رده پوش کراوه به تاوان، وه کو مردوو وایه و پیوستی به زیندوو کردنه وه ههیه.

﴿وَمَنْ كَانَ مِيثًا فَاحْيَيْنَاهُ وَجَعَلْنَا لَهُ نُورًا يَمْشِي بِهِ فِي النَّاسِ كَمَنْ مَثَلُهُ فِي الظُّلُمَاتِ لَيْسَ بِخَارِجٍ مِنْهَا كَذَلِكَ زُيِّنَ لِلْكَافِرِينَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾^(۲)، ئه ری ئه و که سه ی که مردوو بوو (به هوی بیباوه ری) ئینجا زیندوو مان کرده وه (به هوی ئیما هینانی) نوورو پووناکیمان پیبه خشی له ژباندا (که قورئانه) به و پووناکیه له ناو خه لکیدای پیی ده روات و هه لسوکه وتی پیده کات له خراپیه ی دوورده خاته وه، ئایه ئه و که سه وه کو ئه و که سه وایه که له ناو تاریکایدای گیری خواردوه و لیی ده رناچیت، به م شیوه یه کرداره خراپیه کانی کافران و بیباوه ران شهیتان بوی رازاندونه ته وه.

ئه و ژبانیه ی که باسمان کرد و له مرؤقی برودار ده کات له دونیا و قیامهت سوودی لیوه بگری، ﴿وَمَنْ أَرَادَ الْآخِرَةَ وَسَعَى لَهَا سَعْيَهَا وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَأُولَئِكَ كَانَ سَعْيُهُمْ مَشْكُورًا﴾^(۳). واته: هه ر که سه ی خوازیاری دوا پوژده و کوششی خو ی بو ده کات ئه و که سه ش بروی ته وای ههیه ئه وه هه ول و کوششه کانی سوپاسکراوو (به چاکه پاداشی ده دریتته وه).

1- سوره تی آل عمران ئایه تی: ۱۹۳.

2- سوره تی الأنعام ئایه تی: ۱۲۲.

3- سوره تی الإسراء ئایه تی: ۱۹.

مروث کاتئ ده چيته ناو چوارچيوه ی دؤستايه تی و پالپشتی لای خودا ﴿اللَّهُ وَلِيُّ الَّذِينَ آمَنُوا﴾^(۱). واته: خودا دؤستی و پالپشتی برودارانه.

ئهو کاتهش ژيان ده بيته پارچه يک له پروناکی و هه ر له ژيانی دونیاش مزگینسی و هه رده گری، وه کو خودا ده فه رموی: ﴿أَلَا إِنَّ أَوْلِيَاءَ اللَّهِ لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ * الَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ * لَهُمُ الْبُشْرَى فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ لَا تَبْدِيلَ لِكَلِمَاتِ اللَّهِ ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ﴾^(۲). واته: ئاگادارین بهنده و خو شه ویستانی خودا هیچ ترسیکیان له سهه ر نابی و هیچ دلگران نابن (هه م له دونیا و هه م له قیامت) ئه وانهی بروایان هیئا و به رده وامن له ته قوا، بویان هه یه مزگینسی هه م له ژيانی دونیا و هه م له ژيانی دواپوژدا (ئه مه ش بریاری خودایه) و گوپرانیش به سهه ر بریاری خودادا نایی، ئه مه ش مه زنترین سهه رکه و تن و بردنه وهیه.

ئهو ژيانه پر به ره که ته بو که سیکه ئاشق و هوگری رپیازه که بی چ نیچ می بی، په ره رده گار ده فه رموی: ﴿مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِّنْ ذَكَرٍ أَوْ أَنْتَىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهٗ حَيَاةً طَيِّبَةً وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾^(۳)، واته: هه ر که سی کرداری چاک بکات چ نیچی چ می، ئه وهیش برودار بی به ژيانیکی چاک ده یژینین و پاداشیشی ده دینه وه به چاکترین پاداشی کرداره کانی.

ئه مه و هه ر که سی ده یه وی بگاته ئه و ژيانه پر خيرو به ره که ته ده بی وه کو پیاوچاکانی رابردو ژيان ببه نه سهه ر، ئه وانهی نرخی دونیا یان ده زانی و به سووکی وه ریانگرتبوو بارو بارگه یان تیدانه خست و، نرخی پوژی دوایشیان ده زانی بویه دیوانه و ئاشقی بوون و هه مو هیزی خو یان بو خستبووه کار سهه ر نه جام به ده ستیان هیئا.. وتویانه: (على العلماء أن يكونوا خلقهم محمدياً (d)) واته: پیویسته زانایان ره وشتیان

1- سوره تی البقرة ئایه تی: ۲۵۷.

2- سوره تی یونس ئایه تی: ۶۲-۶۴.

3- سوره تی النحل ئایه تی: ۹۷.

ره وشتی پیغه مبهردا (d) بی، ده لیم که واته ده بی موسلمانان ره وشتیان ره وشتی
هاوه لان بیت، چونکه زانایان نه گهر میراتگری پیغه مبهردا (d) بن نه وه موسلمانانیش
میراتگری (ابوبکرو عمرو عثمان و علی صهیب و سلمان و کابانی کوردی) (ره زای خویان
له سهر... هتدین) بو نه وهی بتوانین چاکه بخینه جیگای خراپه، ده گینه وه کاتی عززی
کورپی عبدالسلام له مصر دهرده کرئ له سهر قسهی حهق ته وای خه لکی مصر ده که ونه
دوای و مصر جیدیلن بویه کاربه دهستان ناچارده بن فرمانه کانی که له بهرزه وه ندی
خه لکی بوو جیبه جی بکن.

(له پیشوازی پیغه مبهردا (d)) دا گه وره ترین دروستکراوی خودا جل جلاله... ویستم
به و زانسته که مبه و به و عه قله کورته مه وه چه ند دیریک بنوسم و بیکم به به لگه ی
خوشه ویستیم بو نه و سه روره (d) به و هیوایه ی له وی بانگم بکاو بفرموی لیم
نزیکه وه و له په نام راوه سته چونکه وه ک ده فرموی: ﴿الحشر مع من احب﴾، وه به و
هیوایه ی به ده سته پیروزه که ی جامیکی پر له ئاوی (کوثر)م بداتی و نازاره کانی رابردوم
له بیرباته وه. اللهم امین، والحمد لله رب العالمین.....

خوشه ویستان! هه ر که موکوپیه کتان به دی کرد له من و له شه ی تانه و، هه ر خپرو
به ره که تیشی تیدابی له گه وره یی و فه زلی په روه ردگاری مه زنه ﴿وآخر دعواهم أن
الحمد لله رب العالمین﴾.

حه زیش ده که م بو ده وله مه ند کردنی هه ر ره خنه و پیشنیاریک هه بوو به سوپاسه وه
ده خینه سهر چاو.

ملا صالح باتاسی

۱/ صفر / ۱۴۲۹ ک - ۲۷۰۷ کو - ۲۰۰۸ ز

له دايك بوونت پيروژ	ئه ی پيغه مبهري به سوژ
ميژوويه كي زيړينه	مژده ی خوشبه ختي ژينه
هه تا دونيا دونيايه	يادت كوټايي نايه
توبووی به هه موو جيهان	په يامي خوات راگه ياند ^(۱)

له دايكبوونی سهروهه (d)

پيغه مبهران (عليهم السلام)، له دايك بوونيان له گه ل له دايكبوونی مرؤقی ئاسايي جياوازن، وه ژوربه ی ئه و پيغه مبهرانه ی (عليهم السلام) كه چؤنيه تي له دايكبوونيان باسكراوه پر له معجزه و په ندو ئامؤژگارين، هر له يه كه مين چركه ی ژيانيان سه رنجی خه لکی بؤ لای خؤيان كه مه ند كيش ده كه ن.

ته ماشای له دايك بوونی حه زره تي ابراهيم (عليه السلام) بکه كه چؤن (نه مرود پاشا) هه ولى دها ئه و منداله له دايك نه بی كه ده سه لاتی ليټي كده دا، به لام له دايكبوو. حه زره تي اسماعيل و اسحاق (عليهم السلام) و دواى دوعاو پارانه وه ی حه زره تي ابراهيم كه ته مه نی خؤی له سه دو بيست سالی دها و ته مه نی سارا نه وه دو هاجه ره ش كه متر نه بوو.

حه زره تي موسى (عليه السلام) له دايك ده بی و قه دهر ده ييا ته به رده ستي فرعه ون كه بپياري كوشتنی دهر كردوه، به لام به ده ستي خؤی و له كوښكى خؤی گه وره ده بی كړييه كيش بؤ دايك و براو خوشك و ماله وه يان دابين ده كا، له ويوه سه ردانی له دايكبوونی حه زره تي عيسى (عليه السلام) بکه، به بی باوك له دايكده بی. ده بيته معجزه يه كي مه زن. له ويشه وه به ره و له دايكبوونی مه زن، له دايكبوونی گه وره ترين و مه زنترين خوشه ويسترين.

1- ئه م پارچه شيعره وه رگيروه.

مروځو بگره مه زنترين دروستکراوه کانی خودا (جل جلاله) که به پراستی له دایکبونی ته کانیکی گوره ده داته جیهان و ده بیته خالی و هرچه رخا میژوویه کی نوی ده دست پیده کا. بهر له (۱۴۷۹) سال^(۱). که له یه که مین چرکه کانی ژینیدا زور شتی گرنگو معجزه پوده دا که ده بیته ناگاداری و بانگه واز بو جیهان و مروځایه تی و مزگینی بو ژورلیکراو چه وساو هکان و ده بیته جی نیگه رانی زورداران.

میژوویه کی زییرینه مزدهی خوشبه ختی ژینه
زه برو زهنگت تونده وه تا ریکیت رهوانده وه^(۲)

له و روداوه گرنگانه ی به له دایکبونی نه و سه روه ره (d) پوویاندا:-

۱- هر نه و ساله ی تیدا له دایک بوو: به ناوی سالی فیل (عام الفیل) ناوده بری، نه مه ش په یامی خودایه که یه که مین مالی خودا که که عبه یه، ﴿إِنَّ أَوْلَ بَيْتٍ وُضِعَ لِلنَّاسِ لَلَّذِي بَبَكَّةَ مُبَارَكًا وَهُدًى لِّلْعَالَمِينَ﴾^(۳). نه و ماله پاریزراو ده بی له لایه ن خودای مه زن هروه کو قوئان و پینغه مبهردا (d) هکه ی پاراستوه، هه موو لایه یه که ناگاداری نه و روداوه مه زنه ی (اصحاب الفیل) یین چون خودای مه زن نه و روداوه ی له قورئاندا تومار کردوه که ده فهرموی: ﴿أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِأَصْحَابِ الْفِيلِ * أَلَمْ يَجْعَلْ كَيْدَهُمْ فِي تَضْلِيلٍ * وَأَرْسَلَ عَلَيْهِمْ طَيْرًا أَبَابِيلَ * تَرْمِيهِمْ بِحِجَارَةٍ مِّن سِجِّيلٍ * فَجَعَلَهُمْ كَعَصْفٍ مَّأْكُولٍ﴾^(۴).
واته: نه ری؟! نه تبینیوه (بیستنه که نه ونده روونه وه کو بینین وایه) نه ترانیوه
چیمان به سه ر خاوه ن فیله کان هیئا:

۱- چون فیل و نه خشه (گلاره) که مان له یار برد.

1- مه به ست نه ویه (۱۴۲۹ + ۴۰ سال پیش پینغه مبهرایه تی + ۱۰ سالی مه که = ۱۴۷۹).

2- نه م پارچه شیعه ره وه رگراوه.

3- سوره تی آل عمران نایه تی: ۹۶.

4- سوره تی الفیل نایه تی: ۱-۵.

- ۲- وه کۆمه لێک بالندهی بیهیزو لاوازمان ناردنه سهريان.
- ۳- بالندهکان بهردی دیار کراو بویان و تۆمارکراو تیدهگرتن.
- ۴- کردیانن به (کا)ی خوراو... هه موویان تهفرو تونواو پارچه پارچه کردن. سهیره که له وه دابوو ههر بهردهی ناوی کوزراوه کهی له سهر تۆمارکرا بوو.
- ۲- ناوی خوویی و دهرووبه ری: ﴿إِنَّا كُلُّ شَيْءٍ خَلَقْنَاهُ بِقَدَرٍ﴾^(۱). هه موو شتیک به قه زاو قه ده ری خودایه، ته ماشا که:
- یه که م:** باوکی ناوی (عبدالله) یه که نیشانهی به ندایه تی خودای مه زنه.
- دوو ه م:** دایکی ناوی (نامینه) یه که نیشانهی ئه مینیی و ده ستپاکی و ئه مانه ت و راستگویییه.
- سییه م:** یه که م شیرده ری که ناوی (ثویبه) یه که نیشانهی خیر و چاکه و نیکی ده به خشی.
- چوار ه م:** دایه نه کهی (حلیمه ی سعديه) یه که نیشانهی نه رم و نیانی و به زو سه رکه و تنه (حلیمه) حلم و نه رم و نیانی و (سعدي) ه دلخووشی و کامه رانییه.
- پینجه م:** له باوه شیی ئافره تیک ئوقره ده گری که ناوی (ام ایمن) ه که نیشانهی به ره که ت و یومن و راستی ده به خشی.
- شه شه م:** ناوه پیزۆزه کهی ده نری (محمد (d)) که نیشانهی سوپاس ده کری و ناوی بهرز راده گیری له نه رزو ئاسمان. ﴿وَرَفَعْنَا لَكَ ذِكْرَكَ﴾^(۲). ئه ی ئه وه نییه هه موو سالیکی و هه موو مانگیکی و هه موو هه فته و هه موو پۆژیک و سه عاتیکی له هه موو جیهانی ئیسلامدا له هه موو ولات و شاریک و مزگه وتیک بگره هه موو مالیکی ناوی بهرز راده گیری، له گه ل هه موو (لا اله الا الله) یه کدا (محمد رسول الله) یه کی به دوا دادی. به رزو پیزۆزو شکۆدار بی له دایک بوونت ئه ی خو شه ویستی خودا و نوری چاوی موسلمانان.
- ۳- له گه ل له دایک بوونیدا (d) تاقی (کیسرا) شه ق ده بی، که ئاماژه ی پوخان و له ناوچوونی زۆردارییه و (داد) ی له گه ل له دایک ده بی.

1- سوره تی الفجر ئایه تی: ۴۹.

2- سوره تی الشرح ئایه تی: ۴.

فیرت کردین نازا بین ته نها مل که چی خوابین^(۱)

۴- له گه ل له دایک بوونیدا (d) نازادی له گه ل خوی هیئا، ئه ویش له پره گه زی (می)ینه نهی ئه وه نییه کاتئ (ثویبه) مزگینئ له دایک بوونی پینغه مبهردا (d) ده داته (ابو لهب)ی مامی (ابو لهب)ی مامیشی (ثویبه) نازاد ده کا. وه ده لئین: هه موو رۆژانی دووشه مه عه زاب له سه ر (ابو لهب) سووک ده کړئ به به ره که تی ئه وه ی که به و مزگینیه (ابو لهب) دلخوشبوو له مزگینئ (ثویبه)ی نازاد کرد.

بووی به رووناکی بومان خاوه ن روشتی قورئان^(۲)

۵- به له دایک بوونی (d) ئاگرئ ئاگردانی ئاگر په رستان له ناو فارسه مه جوسیه کا ندا کوژایه وه، که وه که ده لئین: هه زار سال زیاتر بوو ئه و ئاگره نه کوژابوو وه، ئه مه ش بووه نیشانه ی له ناو چوونی بته رستی و دارو به رد په رستی... هتد، حه ق په رستی (خودا په رستی) راسته قینه هاته جیی: ﴿وَقُلْ جَاءَ الْحَقُّ وَزَهَقَ الْبَاطِلُ إِنَّ الْبَاطِلَ كَانَ زَهُوقًا﴾^(۳). بلئ حه ق و راستی هات و به تال و ناراستی رامالی چونکه به تال هه میسه پوچه ل بووه وه یه .

زه برو زه نکت توانده وه تاریکیت ره وانده وه^(۴)

۶- به لئ هات و فیزی کردین ته نها ریگای سه رکه و تن علم و زانست و فیز بوون و خویندنه ﴿اَقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ﴾^(۵). به لام هه موو خویندنیک نا خویندیک به ناوی خودابی. هه ر بو ئه وه بوو خو شه ویستی هیئا و فیزی خو شه ویستی کردین و، فه رمووی: (والله لن تدخلوا الجنة حتى تؤمنوا ولن تؤمنوا حتى تحابوا، ألا أدلكم على شيء إذا فعلتموه تحاببتم،

1- وه رگیره وه .

2- وه رگیره وه .

3- سوره تی الإسراء ئایه تی: ۸۱ .

4- وه رگیره وه .

5- سوره تی العلق ئایه تی: ۱ .

أفشوا السلام بينكم). فرمووی: سویند به خوا ناچنه به ههشت تا باوه پرتان دانامه زری باوه پرتانیش دانامه زری تا یه کترتان خوش نه وی، ئه ری شتیکتان فی ر بکه م که کردتان یه کترتان خوشبوئی و سه رچاوه ی خوشه ویستی بی ت. زور سلأو له ناو خوتان بلاوکه نه وه .
(ئیمه ی موسلمان به گشتی و کورد به تایبه تی پیویستی چه ندمان به و سلأوو خوشه ویستی هه یه).

به ره مه که شی: ﴿إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ﴾^(۱). لیکه وته وه و (علی قوره یشی و صهیب رومی و سه لمانی فارسی و کابانی کوردی کرد به برا). بۆیه که برایه تی و خوشه ویستی باری کرد .
دژایه تی و دوژمنایه تی شوینی گرته وه و گه وره ترین نه ته وه و ده وه له تی وه کو ئیسلامی لیک تر از او بوون به دوه یله و له پیشه وایه تی بوون به پاشکۆ، ئه وه ش به هوی نه مانی برایه تی و خوشه ویستی له لایه ک و پشت کردن له و به رنامه و مهنه جه ی که به قه ول و عه مه ل هه ره شه ی کردوه ، ئه وه تا خودا ده فرمووی: ﴿وَمَنْ أَعْرَضَ عَن ذِكْرِي فَإِنَّ لَهُ مَعِيشَةً ضَنْكًا وَنَحْشُرُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَعْمَى﴾^(۲). واته : هه ر که سی روو له و به رنامه یه وه ربگی پری ژییانی ته نگه که یه وه و له پوژی دوایش به کو پری حه شری ده که یه . وه پيغه مبه ریش (d) فرموویه تی: (ترکت فیکم شیئین ما إن تمسکتم بهما لن تضلوا بعدی أبدأ کتاب الله وسنتی)، واته : دوو شتم له دوا ی خوم جیه یشتوه تا دهستی پیوه بگرن سه رگه ردان نابن، ئه ویش قورئان و سوننه ته . ئه مه و کاتی که له غه زای (احد) فه رمانی پيغه مبه ر (d) پشتگو ی خرا چون خودای (جل جلاله) سزای دان به سزایه ک ناخو شترین سزای دونیا بی ئه ویش هه لاتن دوا ی سه رکه وتن و دو پاندن دوا ی بردنه وه . ئه مه و ئه وان جیلی دامه زینه ر بوون و هاوه لانی پيغه مبه ر بوون و پيغه مبه ر (d) له ناویاندا بوو، نه خیر به وه ش نه وه ستا سزاکه شوینکه وتوو ان خودی ئه ویشی گرته وه ، ئه وه ی به سه ره ات که به سه ریان هات (d) جا هه رچی دیته ریگامان له ناخو شی به ره مه ی

1- سوره تی المؤمنون ئایه تی ۱۰.

2- سوره تی طه ئایه تی: ۱۲۴.

دهستی خوځمانه و پشتکردنه له مهنهجه که ﴿وَمَا أَصَابَكُمْ مِّنْ مُّصِيبَةٍ فِيمَا كَسَبَتْ أَيْدِيكُمْ﴾^(۱). واته هرچی به سهرتان دئ به ره می دهستی خوځانه.

۸- هات و فیږی خوځشه ویستی خاک و نیشتمانی و گهل و هوږی کردین به فهرمووده کانی (خیرکم المدافع عن عشرته مالم یأثم) چاکترینان ئه و که سه یه به رگری له گهل و هوږی خوځی بکات و به مرچی به رگری کردنه که له سهر تاوان و دستدریژی نه بی، وه فهرموویه تی: (أحد جبل نعبه ویحبنا) ئوحد کیویکه خوځشمانده وی خوځشمانی ده وی، وه کاتی له مه که که کۆچده کاو که به خوځشی خوځی نییه پوو له زادگای باوک و باپیرانی ده کاو ده فهرمووی: (یامکه إنک أحب الارض الی الله وأحب الارض الی لولا أهلك اخرجونی ماخرجت)، ئه ی مه که که تو خوځشه ویستین زه وی لای خودای و خوځشه ویستین زه وی لای منی ئه گهر خه لکه که ت دهری نه کردمایه قه ت دهرنه ده چووم (له و فهرمووده یه به ناشکرا خوځشه ویستی زادگاو نیشتمانی پیوه دیاره به لام بؤ ئه وه ی به هله له و خوځشه ویستی تینه گه یین ده بیئ ئه وه بزاین بویه نیشتمانی جیهیشت، چونکه دین له لای خوځشه ویستر بوو له هه موو شتی که ئه وه ش دیار بوو گهر نه رمی بنوادبوا یه و موساوه مه ی له سهر دینه که ی بکرایه ده یوانی له مه که که دا دهرنه چیئ ئه مه یه ک، دووم کۆچ ده کا، چونکه ته سلیمی واقع نه بوو، به و کاره ی به و کۆچه مه زنه ی تیگیه یان دین مرؤف مجبور نییه ته سلیمی واقعیک بی که له توانایدا هه بی بیگوری، وه گوریشی (والحمد لله)).

۹- هات و فیږی عززه تی کردین و فیږی کردین زه لیلی قه بول نه که یین و زه لیلی قه ببول ناکاو نه یکردوه چونکه ﴿وَلِلَّهِ الْعِزَّةُ وَلِرَسُولِهِ وَلِلْمُؤْمِنِينَ﴾^(۲). پازی نه بوو زگی پر بکاو به هه موو ژیانیک پازی بی و بلئ دونیاش پییده وی، (که به داخه وه زور که س ئه و قسه یه ی کردوته ئاوازی بن زوبانی و، خوځی ته فره ده دا، به لئ دونیا پییده وی به لام

1- سوره تی الشوری ئایه تی: ۳۰.

2- سوره تی المنافقون ئایه تی: ۸.

نهك له سهر حسابی عززهت و پوژئی دواپی بی)، به لئی قایل نه بوو، به لگو فرموی: (یاعم والله لو وضعوا الشمس في يميني والقمر في يساري (او شمالي) علی ان اترك هذا الامر ماترکت حتی يظهره الله او اهلك دونه) مامه گیان سویند به خوا ئه گهر پوژم له دهستی راست و مانگم له دهسته چه پدا بنینن تا واز له م دینه بهینن وازی لیناهینم تاکو سهری ده خه م یان سهر له پیئاو ده نیمه وه .

گهر دین نه بی دونیاش نابی دونیاش نه بوو ئه ویش نابی

اشهد بالله په یامت گه یاند کوئی دهست و پیی چه وساوته پساند

نشهد بالله: سهرت خست و به ئارامیش سهرت نایه وه خودا له جیاتی نیمه پاداشت بداته وی،

شاهیدی ده دهین برده وام و خوړاگرو سووربووی له سهر سرخستنی په یامی خودا.

به راستی له ماوه ی (۲۳) سالی پیغه مبه رایه تیتدا توانیت به مؤله تی خودای مه زن

گه وره ترین و به رزترین و پیروژترین و شیرینترین و مه حکه مترین په یام به جیهان بگه یه نی.

(بویه نیمه ش په یمان و به لئین ده دهین له سهر ئه م پربازه بژین و بمیرین سهری بخه یین یا

سهر له پیئاویدا بنیینه وه)، ئه مه و له گه ل هه بوونی سهر سه ختترین دوژمنان و شه ییانی

انس و جن و شوینکه و توانی که به هه موو هیژکیان هه ول و کوشش ده که ن نوری خودا

خاموش بکه ن، به لام هیهات هیهات ئه وان ناری خودایان به فووی ده میان خاموش ناکری چ

جای نووری خودا!! تۆ ته ماشای پریاری خودایی له م دوو نایه ته بکه، ﴿يُرِيدُونَ أَنْ

يُطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَاهِهِمْ وَيَأْبَى اللَّهُ إِلَّا أَنْ يُتِمَّ نُورَهُ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ﴾^(۱) . وه ﴿يُرِيدُونَ

لِيُطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَاهِهِمْ وَاللَّهُ مُتِمُّ نُورِهِ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ﴾^(۲)، ده یانه وی نووری خودا

به فووی ده میان خاموش بکه ن، به لام خودا هه رگیز رازی نابی و نور (دین) هکه ی خاموش

بکری و برپاره هه ر ده بی ته و او بی و سهری ده خات به پیئاخووشی و کوپریای دوژمنان.

1- سوره تی التوبه نایه تی: ۲۲.

2- سوره تی الصف نایه تی: ۸.

خوی ناروویه تی هر خوشی ده بیاریزی ﴿إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ﴾^(۱). وه
 خودا چون قورثانی پاراستوه ئاواهاش خاوهنی قورثانه که ی ده پاریزی، ﴿فَاصْدَعْ بِمَا تُؤْمَرُ
 وَأَعْرِضْ عَنِ الْمُشْرِكِينَ * إِنَّا كَفَيْنَاكَ الْمُسْتَهْزِئِينَ﴾^(۲). بانگه وازه که ت ناشکرا بکه و پرو
 له مشرکین وه رگییره، ئیمه له شه پری گالته جاران ده تپاریزین.

پيغه مبهردا (d) په یامه که ی هیناو به قسه ی خوش و ره وشتی به رزو کرداری مه زن و
 هه لسوکه وتی نه رم و نیان و پر چیکمه ت و شاره زایی ﴿ادْعُ إِلَى سَبِيلِ رَبِّكَ بِالْحُكْمَةِ
 وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ وَجَادِلْهُمْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ وَهُوَ
 أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ﴾^(۳).

به قسه ی نه رم رینمایی خه لک بکه ن ﴿فَقُولَا لَهُ قَوْلًا لَيْنًا لَعَلَّهُ يَتَذَكَّرُ أَوْ يَخْشَى﴾^(۴).
 چونکه په یامه که بیرخستنه وه و ترساندنه له سزای خودا و چاکخوازیه به پیی توانا ﴿إِنْ
 أُرِيدُوا إِلَّا الْإِصْلَاحَ مَا اسْتَطَعْتُمْ﴾^(۵). واته: من ده مه وی چاکساز بم به پیی توانام، وه
 چونکه مه نه هجه که دوور له ده ست و عه قلی مروقه بوو، له سه ری سه ره وه ی ده ستی
 مروقه وه بوو ﴿إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللَّهِ الْإِسْلَامُ﴾^(۶). واته دینیك که خوا پیی رازی بیئت ته نها
 ئیسلامه.

به لی هات و په یامه که ی گه یاندو وه کو که فه رمانی خودایی بوو، موو به مووی جیبه جیی
 کرد گه یشته دوا به رزترین پله ی ئه خلاق ئه ویش به شاهیدی ئیمه نا به لکو به شاهیدی خودا
 خوی که ده فه رموی: ﴿وَإِنَّكَ لَعَلَى خُلُقٍ عَظِيمٍ﴾^(۷). وه ک ده فه رموون ئه و ئایه ته ش کاتی

1- سوره تی الحجر ئایه تی: ۹.

2- سوره تی الحجر ئایه تی: ۹۴-۹۵.

3- سوره تی النحل ئایه تی: ۱۲۵.

4- سوره تی طه ئایه تی: ۴۴.

5- سوره تی هود ئایه تی: ۸۸.

6- سوره تی آل عمران ئایه تی: ۱۹.

7- سوره تی القلم ئایه تی: ۴.

دابه زینی فتح مکہ یه و دواى ئه وهى به قوره يشه کافره کانى ژئير دهستى فره مووى: (اذهبوا
انتم الطلقاء) برون ئيوه نازادن، هه ندى له هاوه لان گوتيان (اليوم يوم الملحمة) ئه مړوکه پوژى
توله يه، حه زره ت فره مووى: (بل اليوم يوم الرحمة) فره مووى: به لگو ئه مړو پوژى
ليخوشبوون و به زه بيه هاتنه وه يه ﴿صلى الله عليك يا حبيبي يارسول الله﴾. ليړه بوو خوداى
مه زنيش فره مووى: ﴿وَإِنَّكَ أَعْلَىٰ خَلْقٍ عَظِيمٍ﴾ به راستى له به رزترين پله ي ره وشت داي.

هر به و ره وشته بوو له ده وري كو بوونه وه و بوو به پيشه وا ﴿فَبِمَا رَحْمَةٍ مِّنَ اللَّهِ لِنْتَ
لَهُمْ وَلَوْ كُنْتَ ظَنًّا غَلِيظًا لَّفَنَفِضُوا مِنْ حَوْلِكَ فَاعْفُ عَنْهُمْ وَاسْتَغْفِرْ لَهُمْ وَشَاوِرْهُمْ فِي
الْأَمْرِ﴾^(۱)، واته: ئه مه له رحمت و فه زلى خوداييه كه له گه ل خه لكى نه رم و نيانى، خو
ئه گه ر پروگرزو توپه وتوند بوويتايه كه ست به ده وري خو ته وه نه ده دى (خه لك ليى
پاده كردى) كه واته لييان خوشبه و داواى لي بووردنيان بو بكه و پاوژنيان پي بكه و له كاتى
هاتنه پيشى فره مانه كان، نه ك هر ئه وه نده و به لگو فيرى كردين چون له گه ل نه يارانيش
هه ل بكه ين و رازى بين به پاي جيا وازو په يمانيشى له گه لدا ببه ستين و فره مووى: (لهم مالنا
وعليهم ماعلينا) جووله كه له مافو ئه ركدا له گه ل موسلمانان يه كسانن، نه خير ئه وه ش
به كرده وه چه ندين نمونه ي هه يه كاتي كيش وه فات ده كات درعه كه ي لاي جووله كه يه ك
ره هنه، له گه ل هه بوونى چه ندين ده وله مه ندى موسلمانى وه كو حه زره تى عثمان، ئه وه
ئه گه ر هر مانايه ك بدات ئه وه ماناي هه ل كردن و پي بكه وه ژيان و ري زگرتنى به رامبه ره .

هه ر كه سى ده يو بيبى رپى نه جات

لييدا بو روحي پيغهمبر صلات

الصلاة والسلام عليك يا خير الأنام

پله و پایه ی پیغه مبهردا (d)

۱- هر که سیّ شاره زای له قورئان و زانسته کانی هه بی، نه وسا پله و پایه ی نه و سهروه ری بۆ درده که وی، گه وره یی قورئان مه حکمه ی قورئان و ئیعجازی قورئان له هه موو روپکه وه، بیخوینه وه و گوپی بۆ شل بکه و، کللی دلکه ت بخه کارو بزانه بیهوده نییه که ده فه رموی: ﴿أَفَلَا يَتَذَكَّرُونَ الْقُرْآنَ أَمْ عَلَى قُلُوبٍ أَقْفَالُهَا﴾^(۱). واته: نه ری بۆ سه رنج له و قورئانه ناده ن و بیری لیئاکه نه وه و به وردی ناخویننه وه یان دلکه کانتان له ئاست قورئان کللی دراوو داخراوه ... ئاشکرایه وشه کانی قورئان له خوڤا ریز نه کراون، به لکو به شیوه یه کی هه نده سی ورد ریزه ند کراون هه ر پیتته ی سه نگی خو ی هه یه، که م کردنی و زیاد کردنی له نگره و ته وازونی قورئان تیکده دا، نمونه یه کی یه کجار زۆر له قورئاندا به دی ده کری.

بۆ نمونه: وشه ی دنیا (۱۱۵) هاتوو ه یه کسانه له گه ل وشه ی ئاخیره ت، ملائیکه ت وشه ی تان هه ری که یان (۸۸) جار هاتوو ه مردن و ژیان (الموت والحیة) هه ری که ی (۱۴۵) جار هاتوو ه، (الصیف والشتاء) زستان و هاوین هه ری که ی (۵) جار هاتوو ه، (السیئات والصلحات) چاکه و خراپه (۱۶۷) جار، وه (الکفر والایمان) هه ری که ی (۱۷) جار، وه (ابلیس واستعاذة) شه ی تان و نه عوزو (۱۱) جار هاتوو ه هتد) ته ماشای التعبیر القرانی، د.فاضل السامرائی بکه.

نه و قورئانه به شیوه یه کی وه ها مه حکم دارپژراوه وه کو شیخ عائض القرنی ده لی: هه موو نووسه ری که له سه ره تای کتبه که ی داوای لیبوردن له که م و کورتییه کانی ده کا، ته نها قورئان نه بی ته حددا ده کا ده فه رموی: ﴿ذَلِكَ الْكِتَابُ لَا رَيْبَ فِيهِ هُدًى لِّلْمُتَّقِينَ﴾^(۲) واته:

1- سوره تی محمد ئایه تی: ۲۴.

2- سوره تی البقره ئایه تی: ۲.

ئەو قورئانە کتابیکە هیچ گومانی تێدا نییە (کەلامی خودایە) و هیدایەت دەری تەقوادارانه ...

تەحەددای مَرَوْفُو جَنّوکه دەکاو دەفەرمووی: ﴿قُلْ لِّئِنِ اجْتَمَعَتِ الْإِنْسُ وَالْجِنُّ عَلَىٰ أَنْ يَأْتُوا بِمِثْلِ هَذَا الْقُرْآنِ لَا يَأْتُونَ بِمِثْلِهِ وَلَوْ كَانَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ ظَهِيراً﴾^(۱)، واتە: (ئەوی محمد) (d) بلی: ئەگەر تەواوی ئینسان و جنۆکه (بەچاک و خراپەو) کۆببنەو و هەول بەدەن وینەوی ئەم قورئانە بهینن نایهینن با هەمووشیان پالپشتی یەکتیش بن، چونکە ئەم قورئانە دوورە لە دەستی ئادەمی پاک لە لایەن پەرورەدگاری جیهانیانە.

کەواتە مادام قورئان ئەوەندە گەورە و مەزن و بەرزو بیهاوتایە و گرنگە، کەواتە دەبی بەکەسی بسپێردری ئەو کەسە گەورە و مەزن و بەرزو بیهاوتایە و پێر لە سیفەتی بەرزوی وەکو ئەمین و دەستپاک و راستگۆ و پەوشت بەرزوی، ئەمەش هەمووی لە حەزەرت هاتۆتە جی، ئەو نەبیە کافرەکان بیانوو دەگرن لە هاتنی قورئان وە ک قورئان دەفەرمووی ﴿وَقَالُوا لَوْلَا نُزِّلَ هَذَا الْقُرْآنُ عَلَىٰ رَجُلٍ مِّنَ الْقُرَيْنِينَ عَظِيمٍ﴾^(۲)، واتە: بۆ ئەو قورئانە بۆ یەکی لە پیاوماقولانی یەک لە هەردوو شارە دانابەزی (مکە و طائف)، خودای گەورەش: وەلامیان دەداتەو ﴿اللَّهُ أَعْلَمُ حَيْثُ يَجْعَلُ رِسَالَتَهُ﴾^(۳)، واتە: خودا خۆی دەزانی پەيامی خۆی دەداتە دەست کۆ و (کۆ پیاو ماقول و ریزدارە) ...

بەلێ لێرە مەزناوەتی پيغه مبهردا (d) دەردەکەوی، گومانی لەوە دانیه پیاوماقولی راستەقینە کە سیکە خودا ریز بگری، ئەویش گەورە و نەوێ ئادەم بێ (أنا سيد ولد آدم). خاوەنی برده المديح زور جوان و بەتەوازن باسی دەکا لەم پارچە شیعەرەیدا:

فمبلغ العلم فيه أنه بشر وأنه خير خلق الله كلهم

1- سورة الإسراء ئایەتی: ۸۸.

2- سورة الزخرف ئایەتی: ۳۱.

3- سورة الأنعام ئایەتی: ۱۲۴.

به هه موو زانستیکه وه پیغہ مبر محمد (d) مروّثه و به لام و هه کو هه موو مروّثیک نییه به لکو چاکترینی مروّثه کانه ... که واته: گه وره یی پیغہ مبر (d) له گه وره یی قورئاندايه .

۲- پله و پایه ی پیغہ مبر (d) له شوینکه و تووانیدایه، که ئومه تی ئیسلام چاکترین ئومه تبی ﴿كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ﴾^(۱) . واته (ئیوه ئه ی ئومه تی محمد (d) چاکترین ئومه تیکن که خودا هیئابیته سهر پووی زهوی، چونکه ئیوه پشت له فه رمان به چاکه و به رگری له خراپه ناکه ن، هه میشه به رده وامن له امر به معروف و نه هی له منکر. جا که ئومه ت چاکترین ئومه ت بی پیغہ مبر (d) هه کی به هه موو بوون و هه بوونمانه وه به قوربانی بین).

۳- پله و پایه ی پیغہ مبر (d) له کۆتایی هیئهریه تی به پیغہ مبرانه (علیهم السلام) (ختم یان خاتم) نیشانه ی ره سمی دانی نامه و په یامه که یه، هه ر نامه یه کی ره سمی ختم (مؤر) نه کرا، پاشان دیاره هه ر کاریکی ریك و پیك و گرنگ هه تا به کۆتایی نه یه ت نو قسانه، به لام کاتئ مؤرکرا دیاره که گه یشته کۆتایی و ته و او بوونی خودای مه زنیش (جل جلاله) ده فه رموی: ﴿الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتْمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمُ الْإِسْلَامَ دِينًا﴾^(۲) . واته: ئه مپو که دینه که تانم کامل کردو نیعمه ته کانم ته و او کرد (که له هه زره تی ئاده مه وه ده ست پیده کات به هه زره تی محمد (علیهم السلام) کۆتایی هات) ئه ویش ئیسلامه که جیگای ره زامه ندی خودایه .. بویه محمد (d) خاتم الانبیایه ده فه رموی: ﴿مَا كَانَ مُحَمَّدٌ أَبَا أَحَدٍ مِّن رِّجَالِكُمْ وَلَكِن رَّسُولَ اللَّهِ وَخَاتَمَ النَّبِيِّينَ وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا﴾^(۳) ، واته: محمد (d) باوکی که س له پیاوانتان نییه به لکو پیغہ مبره ی

1- سوره تی آل عمران ئایه تی: ۱۱۰.

2- سوره تی المائدة ئایه تی: ۳.

3- سوره تی الأحزاب ئایه تی: ۴۰.

خوايه و كوٽا هينره پيغه مبهراڼه (عليهم السلام). وه له فهرموده دا هاتووه ده فهرموئ: (أنا سيد ولد آدم).

۴- پله و پايه پيغه مبهر له ميراتگراني دايه (العلماء ورثة الانبياء) دياره هيچ پيغه مبهريك به نه ندازه ي حه زره تي رسول الله على نبينا وعليهم السلام ميراتگراني نيبه، له هر ولايتيک و هر شاريک و گه رپيک و مزگه وتيک ميراتگريکي پيغه مبهر (d) ميراتي پيغه مبهر (d) دابه شي سهر ئومه ته که ي ده که ن و په يامه به رزو پيروزه که ي ده که يه نن.

۵- پله و پايه ي پيغه مبهر (d) له شه وي ئيسراو پيشنوئيزگردي به ئيما مه تي بو پيغه مبهراڼ (عليهم السلام) له بهيت المقدس پله و پايه ي له وي ده رده که وي که پيشه وايه تي مروفايه تي به و سپيردرا، دياره له فقه ي ئيسلام ده فهرموئ: نه گه ر کومه ليک له شوئينيک ناماده ي نوئيز بوون سوننه ت وايه زاناترو گه وره تر پيشنوئيز بکات.

۶- پله و پايه ي پيغه مبهر (d) له به رزيوونه وه ي بو ژووروي هه موو ئاسمانه کاندايه بو شوئينيک که قه ده غه بوو هيچ دروستکراوي تر پاي بخاته ناوي ته نانه ت پاکترين دروستکراوه کاني وه ک فريشته کان و پيشه واي فريشته کانيش حه زره تي جوبرائيل (عليه السلام)، کاتي ده گن به سدره المنتهي جوبريل ده فهرموئ: ئه ي محمد (d) ئيتر لي ره به ولاوه من ناتوانم هه نگاويکي تر برؤمه پيشه وه نه گه ر برؤم ده سوتيم، به لام تو ده تواني به نارامي و ئاسوده ي هه نگا و بنئي، ﴿وَمَا مِنَّا إِلَّا لَهُ مَقَامٌ مَّعْلُومٌ﴾^(۱): هيچ يه کيک له ئيمه نيبه شويني ديارکراوي نه بي.

ئهم روداوه نيشان ده دا که پيغه مبهر (d) گه وره تريني دروستکراواني خودايه ...

۷- گه وره يي و پله و پايه ي پيغه مبهر (d) له وه دايه که نه گه ر حه زره تي ابراهيم (d) له زه ويده ملکوتي ئاسمانه کاني بينيوه وه کو خودا (جل في علا)،

1- سوره تي الصافات ثايه تي: ۱۶۴.

ده فہرموی: ﴿وَكَذَلِكَ نُرِي إِبْرَاهِيمَ مَلَكُوتَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلِيَكُونَ مِنَ الْمُوقِنِينَ﴾^(۱)،
واته: به م شیوہ یه ش ده سه لاتئی توکمه مان له ئاسمانه کان نیشانی ابراهیم ده دین بؤ
ئه وهی به لگه به ده دست بیئت و له ریزی دئیاکاندا بیئت. وه ئه گهر چه زره تی موسی (d)
له کیوی طور راسته خو قسه و گفتوگو له گهل خودادا ده کا وه ئه گهر هر پيغه مبهريک
(عليهم السلام) به جوریکی تاييه ت ریزی لی گيراوه، ئه وه سه روهری هه موو مرقایه تی و
هه موو دروستکراوه کان ده چپته سه روی هه موو ئاسمانه کان و هه موو بوونه وهر به چاوی
سه ر ده بیئی و ئه و شوینانه ش ده بیئی که بؤ دوست و دوژمنانی دینی خودا دانراوه
له به هشت و دوژخو (قاب قوسین او ادنی) نزیك ده که ویتنه وه گفتوگویی راسته و خوی
له گهل باری ئه نجام دده ده فہرموی ﴿فَكَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ أَوْ أَدْنَى﴾^(۲)، واته ئه وه نده
نزیك که و ته وه به ئه ندازه ی که وانیک یان نزیک تریش.

۸- پله و پایه ی پيغه مبهردا (d) له وه دایه که خودای (عظیم الشان جل جلاله) به و
مه زانه تی خو یه وه سویند به گیانی پيغه مبهردا (d) ده خوا که ده فہرموی: ﴿لَعَمْرُكَ إِنَّهُمْ لَفِي
سَكْرَتِهِمْ يَعْمَهُونَ﴾^(۳). واته: (ئهی محمد d) به گیانی تو ئه وانه (کافره کان) له سه رخوشی
(گومرایی) خو یاندا سه رگهردان ده تلینه وه راستی و حه قیقه ت نابین.

۹- پله و پایه ی پيغه مبهردا له وه دایه که خودای مه زن قه ت به وشه ی (یا) ناوی
پيغه مبهردی نه بردووه واته قه ت نه یه رموو (یا محمد) الا سیفه تیکی له گهل هیئاوه وه
هه روها له چوار شوین به ولاره ناوی نه بردووه ئه ویش که پیویست بوون له و شوینانه
ناوی محمدی پیوه بی:

أ- ﴿وَمَا مُحَمَّدٌ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ﴾^(۴)، واته: (محمدیش وه ک باقی

1- سوره الأنعام ئایه تی: ۷۵.

2- سوره تی النجم ئایه تی: ۹.

3- سوره تی الحجر ئایه تی: ۷۲.

4- سوره تی آل عمران ئایه تی: ۱۴۴.

پيغه مبه رانی تری رابردوی پيش خوی پيغه مبه ره ... هتد) که واته نه گهر نه یفه رموویا محمد له جياتی بیفه رموویا (وما نبی یان وما رسولي... هتد) نه ده زانرا مه به ست کامیه ک له و پيغه مبه رانه (عليهم السلام) مه به سته، به لام کاتی ده فه رمووی محمد ئیدی په رده که لاده چی.

ب- ﴿مَا كَانَ مُحَمَّدٌ أَبَا أَحَدٍ مِّن رِّجَالِكُمْ وَلَكِن رَّسُولَ اللَّهِ وَخَاتَمَ النَّبِيِّينَ﴾^(۱)، واته: محمد باوکی هیچ کام له پیاوانی ئیوه نییه، به لکو پيغه مبه ری خویه و دوا ه مینی پيغه مبه رانه. دیسان پیویست بو ناوی ببردی تامه به سته که ده ریکه وی محمد (d) مه به سته. واته: محمد باوکی هیچ له پیاونتان بیټ، به لکو پيغه مبه ری خویه و دوا ه مینی پيغه مبه رانه، دیسان پیویست بو ناوی ببردی تا دیار بکری مه به ست کئی.

ج- ﴿وَأَمْنُوا بِمَا نُزِّلَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَهُوَ الْحَقُّ مِنْ رَبِّهِمْ كَفَّرَ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ وَأَصْلَحَ بَالَهُمْ﴾^(۲) لیره ش زه وره ناوی ببردی.

د- ﴿مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ﴾^(۳): ده فه رموی: محمد ره سولی خودایه، که واته کی بی رسول بو ئه وهی دیار بکری که محمد (d) ه....

ئه مه و وه کو باس مان کرد خودا قه ت (یا ی ندای بو حه زره تی محمد (d) به کار نه هی ناوه، وه کو باقی پيغه مبه رانی تر (عليهم السلام)، بو نمونه ده فه رموی: ﴿وَقِيلَ يَا نُوحُ اهْبِطْ بِسَلَامٍ مِنَّا﴾^(۴) .. ﴿وَنَادَيْنَاهُ أَنْ يَا إِبْرَاهِيمُ﴾^(۵) .. ﴿يَا مُوسَى إِنَّهُ أَنَا اللَّهُ الْعَزِيزُ

1- سوره تی الأحزاب ئایه تی: ۴۰.

2- سوره تی محمد ئایه تی: ۲.

3- سوره تی الفتح ئایه تی: ۲۹.

4- سوره تی هود ئایه تی: ۴۸.

5- سوره تی الصافات ئایه تی: ۱۰۵.

الْحَكِيمُ ﴿١﴾ .. ﴿يَا دَاوُودُ إِنَّا جَعَلْنَاكَ خَلِيفَةً فِي الْأَرْضِ﴾ ﴿٢﴾ ... ﴿إِذْ قَالَ اللَّهُ يَا عِيسَى ابْنِي مَتْوَفِكَ وَرَافِعُكَ إِلَيَّ﴾ ﴿٣﴾ هتد.

به لآم کاتی بانگی پیغه مبهردا دهکا ده فرموی: یا ایها النبی، یا ایها الرسول.... هتد.

۱۰- پله و پایه ی پیغه مبهردا (d) له وه دایه زوری زوری قورئان باسی دلدانه وه و ږاگرتنی پیغه مبهردا (d) دهکات و له چه ند شوین خودا سویندی بو ده خوات که له کو تاپیدا رازی دهکات ته ماشای سورهی (والضحی) بکه.

۱۱- پله و پایه ی پیغه مبهردا له وه دایه خودا خوئی و فریشته کانی سه لاوات له و ده داو فه رمانیش به بنده کانی دهکا سه لاواتی ﴿إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا﴾ ﴿٤﴾ ... ئە مه و هه زار ئە وه ونده ی تر به لآم کافیه بو به رزی پله و پایه ی پیغه مبهردا (d) که ئیمان و شه هادته به بی ناوی محمد (d) دانامه زری ﴿شهد ان لا اله الا الله واشهد ان محمدا رسول الله﴾ ته نانه ت به لئین و په یمان له هه موو پیغه مبهردا وه رگیراوه ئیمانی پیبهینن ده فرموی: ﴿وَإِذْ أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ النَّبِيِّينَ لَمَا آتَيْتُكُم مِّنْ كِتَابٍ وَحِكْمَةٍ ثُمَّ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مُّصَدِّقٌ لِّمَا مَعَكُمْ لَتُؤْمِنُنَّ بِهِ وَلَتَنْصُرُنَّهُ قَالَ أَأَقْرَرْتُمْ وَأَخَذْتُمْ عَلَىٰ ذَٰلِكُمْ إِصْرِي قَالُوا أَقْرَرْنَا قَالَ فَاشْهَدُوا وَأَنَا مَعَكُمْ مِنَ الشَّاهِدِينَ﴾ ﴿٥﴾. واته: کاتیک خودا په یمانی له یه که یه که ی پیغه مبهردا وه رگرت فه رموی کاتیک کتیب و دانایی پیبه خشین به وه ی ئە گه ر: له ئاینده دا پیغه مبهردا بو ره وانه کردن و به ږاستدانه ری ئە وه ی ئیو هه شو، ئە وه ده بیته باوهری پی بهینن و پشتگیری بکه ن، ئینجا خوا پی فه رموی: ده شایه ت بن و منیش له گه لئان یه کیک له شایه ته کان.

1- سوره تی النمل نایه تی: ۹.

2- سوره تی ص نایه تی: ۲۶.

3- سوره تی آل عمران نایه تی: ۵۵.

4- سوره تی الأحزاب نایه تی: ۵۶.

5- سوره تی آل عمران نایه تی: ۸۱.

ته زکیه ی خودایی

بۆ پيغه مبهردا (d)

هه نديك له پله و پایه ی پيغه مبهردا (d) مان باس کرد، دیاره ئەم پيغه مبهردا (d) شایانی ئەوه نده و زیاتریش و پيویستی به قسه ی ئیمه مانان ناکات، به لکو شایه تی خودا کافیه بۆ هه موو بوونه وهر، ئیستاش باگوئی دل رابگرین خودای مه زن و میهره بان چۆن ته زکیه ی یه که یه که ی ئەندامه کانی خو شه ویستی خو ی ده کا:

۱- تزکیه ی زمان و راستگویی ده کاو ده فه رموی: ﴿وَمَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوَىٰ﴾^(۱)، واته پيغه مبهردا (d) له خو یه وه نادوی (به لکو هه رچی له ده می موباره کی دیته ده ر وه حی خوداییه).

۲- ته زکیه ی چاره کانی ده کاو ده فه رموی ﴿مَا زَاغَ الْبَصَرُ وَمَا طَغَىٰ﴾^(۲). چاره کانی له راستی لای نه داوه ئەوه ی بینویه تی حه قیقه ته.

۳- تزکیه ی دل له مه زنه که ی ده کاو ده فه رموی ﴿مَا كَذَّبَ الْفُؤَادُ مَا رَأَىٰ﴾^(۳). ناخ و ده روونی راستییه کانی به درۆ نه ده زانی (له و شه وه ی بۆ ئاسمانه کان سه رکه وت ئەو به لگه و نیشانانه ی که به چاوی سه ربینی).

۴- تزکیه ی علم و زانسته که ی ده کا که زانسته که ی له سه رچاوه یه کی مه حکه م و تۆکمه دا پيیگه یشتوو وه ده فه رموی ﴿عَلَّمَهُ شَدِيدُ الْقُوَىٰ﴾^(۴)، واته: فریشته ی پر هیزو توانا،

1- سوره تی النجم ئایه تی: ۳.

2- سوره تی النجم ئایه تی: ۱۷.

3- سوره تی النجم ئایه تی: ۱۱.

4- سوره تی النجم ئایه تی: ۵.

کہ جبرائیلہ کہ ئه ویش له خوداوه قورئانیان فیّر کردووه، که واته سه رچاوهی زانسته کهی خودایه .

۵- تزکیه‌ی سۆزو به زه‌بی و ره‌حمی ده‌کاو ده‌فه‌رموی: ﴿بِالْمُؤْمِنِينَ رُؤُوفٌ رَّحِيمٌ﴾^(۱) .

واته: (پیغہ مبر d) له‌گه‌ل بپواداراندا نه‌رم و به‌ره‌حم و به‌زه‌یه .

۶- تزکیه‌ی سنگی (سینه) پیرۆزی ده‌کاو فه‌رموی: ﴿أَلَمْ نَشْرَحْ لَكَ صَدْرَكَ﴾^(۲) . واته:

(ئهی محمد d) ئایا دل و ده‌روون و سینه‌مان گوشادو ئاسوده نه‌کردیت؟

۷- تزکیه‌ی پاک‌ی و بیگه‌ردی کردووه و ده‌فه‌رموی: ﴿وَوَضَعْنَا عَنكَ وِزْرَكَ﴾^(۳) ، ئهی باری

گرانمان له‌سه‌ر شانی تو لانه‌برد؟

۸- تزکیه‌ی زی‌کری ده‌کاو ده‌فه‌رموی: ﴿وَرَفَعْنَا لَكَ ذِكْرَكَ﴾^(۴) . یادو ناوی تو‌مان

به‌زر کردۆته‌وه: به‌ئیی له‌گه‌ل (لا إله إلا الله) دا (محمد رسول الله) پیوه به‌ستراوه .

۹- تزکیه‌ی زاتی موباره‌کی پیغہ مبر ده‌کاو ده‌فه‌رموی: ﴿مَا ضَلَّ صَاحِبُكُمْ وَمَا

غَوَى﴾^(۵) . واته: هاوه‌ل هاوړی ئیوه (محمد d) گومراو سه‌ر لیشیواو نه‌بووه،

له‌پیگه‌ی راستی نه‌ترازوه .

۱۰- تزکیه‌ی ئه‌خلاق و په‌وشتی ده‌کاو ده‌فه‌رموی: ﴿وَإِنَّكَ لَعَلَى خُلُقٍ عَظِيمٍ﴾^(۶) ، (ئهی

محمد d) به‌راستی تو له‌سه‌ر په‌وشت و خوویه‌کی زۆر جوان و په‌سند مه‌زن و بی

وینه‌ی . ئه‌ندامه‌کانی پیغہ مبر (d) به‌ویستی خودا جولانه‌ته‌وه و که‌وتونه‌ته‌ ژیر ئه‌و

1- سوره‌تی التوبة ئایه‌تی: ۱۲۸ .

2- سوره‌تی الشرح ئایه‌تی: ۱ .

3- سوره‌تی الشرح ئایه‌تی: ۳ .

4- سوره‌تی الشرح ئایه‌تی: ۴ .

5- سوره‌تی النجم ئایه‌تی: ۲ .

6- سوره‌تی القلم ئایه‌تی: ۴ .

فهرموده قودسيه‌ی ده‌فهرموی: (..... فاذا احببته كنت سمعه الذي يسمع به
وبصره الذي يبصر به ويده التي يبطيش بها ورجله التي يمشي بها... الخ) واته: جا
هر کاتيک به‌نده‌ی خوّم خوښويست ده‌بم به‌و گوښه‌ی پيی ده‌بيسي (واته
گوښه‌کانی له‌شتی خه‌راپ و نارازی ده‌پاريزم) و ده‌بم به‌و چاوانه‌ی پيی ده‌بيني (شتيک
خودا پيی خوښ نه‌بی پيی نابيني) و ده‌بم به‌و ده‌سته‌ی هه‌لمه‌تی پيی ده‌با
(ده‌سته‌کانی ته‌نھا له‌چاکه خه‌رج ده‌کا) و ده‌بم به‌و قاچه‌ی که پيی ده‌پوا (واته:
هاتوچوکه‌ی بو رازی بوونی خودا ده‌بی).

به‌لئ: (كان خلقه القران، كان القران يمشي على الارض) ره‌وشتی ره‌وشتی قورئان
بووه و قورئانيکی زيندوو بووه له‌سه‌ر زه‌وی ده‌وښت.

فمبلغ العلم فيه انه بشر..... وانه خير خلق الله عليهم

بوښه ئيمه‌ش له‌گه‌ل شاعيردا ده‌لئ:

هه‌ر که‌سی ده‌يووی بييني رپي نه‌جات
ليبدا بو روه‌ی پيغه مبه‌ر صلوات
صلي الله عليه وآله وسلم

فہزل و ریزی خودا

له سہر پیغہ مبر (d)

- فہزی خودا گہ لیک گہ لیک زوره له ژماره نایی ﴿وَاِنْ تَعُدُّوا نِعْمَتَ اللّٰهِ لَا تُحْصُوہَا﴾^(۱).
- ۱- پیغہ مبرایہ تی ﴿مُحَمَّدٌ رَّسُولُ اللّٰهِ﴾^(۲): گہ ورہ ترین فہزی خودایی له سہر پیغہ مبرمان .. پیغہ مبرایہ تی یہ (d)
- ۲- سہر خستن و سہر کہ وتن، خودای بہ توانا بہ لئینی سہر کہ وتنی دایہ پیغہ مبر (d) وہ کو خودا دہ فہرموی: ﴿اِنَّا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُّبِينًا﴾^(۳) و دہ فہرموی: ﴿اِذَا جَاءَ نَصْرُ اللّٰهِ وَالْفَتْحُ﴾^(۴). و دہ فہرموی: ﴿اِلَّا تَنْصُرُوهُ فَقَدْ نَصَرَهُ اللّٰهُ﴾^(۵) (۴۰) سورة التوبة.
- ۳- نارام (صبر) پیغہ مبر (d) له پیناوی ئەم دینہ ہرچہ ند نازار درایی نارامی گرتوہ ئەویش بہ فہزی خودایہ ﴿فَاصْبِرْ كَمَا صَبَرَ اُولُو الْعَزْمِ مِنَ الرَّسْلِ﴾^(۶). نمونہ ش یہ کجار زوره تہ واوی ژیانی نمونہ ی نارام گرتنیہ تی.
- ۴- دابہ زینی ملائیکہ: خودای مہ زن فریشتہ کانی نار دووہ بۆ سہر خستن پیغہ مبرو موسلمانان یہ کیلک له و شوینانہ له کاتی شہریدا له غہ زای بہ دری گہ ورہ ﴿بَلٰی اِنْ

-
- 1- سوره تی ابراهیم نایہ تی: ۳۴.
 - 2- سوره تی الفتح نایہ تی: ۲۹.
 - 3- سوره تی الفتح نایہ تی: ۱.
 - 4- سوره تی النصر نایہ تی: ۱.
 - 5- سوره تی التوبہ نایہ تی: ۴۰.
 - 6- سوره تی الاحقاف نایہ تی: ۳۵.

تَصْبِرُوا وَتَتَّقُوا وَيَأْتُوكُمْ مِّن فَوْرِهِمْ هَذَا يُمْدِدْكُمْ رَبُّكُمْ بِخَمْسَةِ آلَافٍ مِّنَ الْمَلَائِكَةِ مُسَوِّمِينَ ﴿١﴾ .

۵- پاراستنی له دهستی دوژمنان: ﴿إِنَّا كَفَيْنَاكَ الْمُسْتَهْزِئِينَ﴾^(۱): واته: ئیمه (d) له شه پری گالته چیانته ده پاریزین و ده فهرموی: ﴿وَإِذْ يَمْكُرُ بِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِيُثْبِتُوكَ أَوْ يَقْتُلُوكَ أَوْ يُخْرِجُوكَ وَيَمْكُرُونَ وَيَمْكُرُ اللَّهُ وَاللَّهُ خَيْرُ الْمَاكِرِينَ﴾^(۲). واته: کاتی کافره کان پیلانیان ده گپرا بو ئه وهی به ندبکه ن یان بتکوژن یان دهرت بکه ن وه نه خشه یان کیشاو خوداش نه خشه ی کیشاوه و خوداش نه خشه زانتره ..

۶- رازی کردنی له پوژنی دواییدا: خودای مه زن به لینی به پیغه مبهردا (d) داوه که له پوژنی دوایی رازی بکات وه ک ده فهرموی: ﴿وَلَسَوْفَ يَعْطِيكَ رَبُّكَ فَتَرْضَى﴾^(۳)، واته خودای مه زن له مه ودوا (پوژنی دوایی) ئه وه ندهت پیده داو رازیت ده کا، ئه و به خشه ش ده باره ی ئومه ته که یه تی له فهرمووده دا هاتووه (سنرضیک فی امتک) رازیت ده که یان له به خشه ی ئومه ته که ت.

- 1- سوره تی آل عمران ئایه تی: ۱۲۵.
- 2- سوره تی الحجر ئایه تی: ۹۵.
- 3- سوره تی الانفال ئایه تی: ۳۰.
- 4- سوره تی الضحی ئایه تی: ۵.

مافي پيغه مبهردا (d) له سره نومه تي

له و ما فانه ی که پیغه مبهردا (d) به سره نیمه ی نومه تی هه یه :

۱- بروا پیهینانی (الایمان) به یه کی که له پایه کانی نیمان بروا هینانه به پیغه مبهردا (d) ﴿قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ جَمِيعًا الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ يُحْيِي وَيُمِيتُ فَأَمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ النَّبِيِّ الْأُمِّيِّ الَّذِي يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَكَلِمَاتِهِ وَاتَّبِعُوهُ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ﴾^(۱). بلی نه ی خه لکینه به راستی من پیغه مبهردا فرستاده ی خودام بو ئیوه به گشتی، نه و خواجه ی خاوه نی ناسمانه کان و زهویه، جگه له (الله جل جلاله) هپچ خودایه ک نییه، ده ژینیت و ده مرینیت، جا که و ابو و باوه ری پته و بهینن به و خودایه و به پیغه مبهردا (d) هکه ی، که هه و والده ری کی نه خوینده واره، که پیغه مبهردا خوی باوه ری هیناوه به خواو به فهرموده کانی، وه شوینی بکه ون بو نه وه ی ری نه مای و هرگرن. پیغه مبهردا (d) ده فهرموی: (والذی نفس محمد بیده لایسمع بی احد من هذه الامة یهودی او نصرانی ثم یموت ولم یؤمن بالذی ارسلت به الا کان من اصحاب النار) رواه مسلم. واته: به وه ی گیانی محمدی به دهسته هه که سی ناوی منی بیستی له م نومته ته جووله که بی یان گاور (مسیحی) بی پاشان بمری و، باوه ری نه هینابی به وه ی پییره وانه کراوم (مه به ست ئیسلامه) بیگومان له دوزخ یانه ...

۲- خو شه ویستی: خو شه ویستی پیغه مبهردا (d) پیویسته و واجبه له سره هه موو موسلمانیک فهرمویه تی: (فوالذی نفسی بیده لایؤمن احدکم حتی اکون احب الیه من والده وولده والناس اجمعین) واته: به وه ی گیانی منی به دهسته باوه رتان نابی و دانامه زری تاکو منتان له باوک و کورپو هه موو که سیک خو شتر نه وی. وه کاتی نیمامی عمر وتی: نه ی پیغه مبهردا و الله جگه له نه فسی خو م تو م له هه موو که س خو شتر ده ویی

1- سورته ی الاعراف نایه تی: ۱۵۸.

فه رموی: نه خیر عمر هیشتا باوه ږت ته واو نه بووه تا له نه فسی خوشت خوشتر نه ویم له وی عمر فه رموی: والله ئیستا له نه فسی خوشم خوشترم ده ویت ئه ی پیغه مبهردا (d)، ئه وچا پیغه مبهردا (d) فه رموی: ئیستا ئه ی عمر باوه ږت ته واوه و دامه زراوه .
 وه ده فه رموی: ﴿النَّبِيُّ أَوْلَىٰ بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنفُسِهِمْ﴾^(۱): دیاره خوشه ویستی به زومان نابی، به لکو به کرداره، ئه ویش خودا فیرمان ده کا شوینکه وتنی پیغه مبهردا (d) سه رده کیچی بو خوشه ویستی پیغه مبهردا (d) له ویشه وه بو خوشه ویستی خوا، که منتهای خوشبه ختیه . خودا ده فه رموی: ﴿قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَأَتَّبِعُونِي يُحِبُّكُمْ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾^(۲): واته (ئه ی محمد) بلی ئه گه ر بانگه شه ی خوشه ویستی خودا ده که ن شوین من بکه ون ده گه ن به خوشه ویستی خودا له تاوانه کانیشان خوش ده بی خودا لی خوشبووه و به به زه یه ..

وه خودای مه زنیش ده فه رموی ﴿قُلْ إِنْ كَانَ آبَاؤُكُمْ وَأَبْنَاؤُكُمْ وَإِخْوَانُكُمْ وَأَزْوَاجُكُمْ وَعَشِيرَتُكُمْ وَأَمْوَالٌ اقْتَرَفْتُمُوهَا وَتِجَارَةٌ تَخْشَوْنَ كَسَادَهَا وَمَسَاكِنُ تَرْضَوْنَهَا أَحَبَّ إِلَيْكُمْ مِّنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَجِهَادٍ فِي سَبِيلِهِ فَتَرَبَّصُوا حَتَّىٰ يَأْتِيَ اللَّهُ بِأَمْرِهِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ﴾^(۳): ﴿ئه ی محمد (d)﴾ پیمان بلی: ئه گه ر باوو باپیرتان و ږوله و نه وه کانتان و براکانتان و هاوسه رانتان و عشیره ت و هورتان و مال و سامانیک که به ده ستان هیناوه، یاخود بازرگانیه که ده ترسن له شکان و بی بازاری رووی تییکات و کوشک و ته لاریک که حز ده که ن لیتان تیک نه چیت و دلخوشن پیی، لاتان خوشه ویستره له خواو پیغه مبهردا که ی و جیهاد و تیکوشان له پییناو ږیازی ئه و زاته، ده ی چاوه ږی بن هه تا خوی گه وره به فه رمانه کانیه وه دیت و (توله تان لی ده سینیت چونکه)، خوی په روه ردگار هیدایه ت و

1- سوره تی الأحزاب نایه تی: ۶.

2- سوره تی آل عمران نایه تی: ۳۱.

3- سوره تی التوبه نایه تی: ۲۴.

رېنمویی قهومی فاسق نادات.

۳- په پیرهوو فرمانبهرداری کردنی و رازی بوون به حوکمه کانی و ترسان له هره پشه کانی، چونکه ئیتاعی نه و ئیتاعی خواهی، وه کو خوا ده فرموی: ﴿مَنْ يُطِعِ الرَّسُولَ فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ﴾^(۱)، وه ده فرموی: ﴿فَلْأَطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْكَافِرِينَ﴾^(۲). واته: بلی ملکه چی فرمانه کانی خودا و پيغه مبهردا (d) بن، نه گهر پشتیان تیکردی بزانه که خودا کافرانی خوشناوی. وه پيغه مبهردا (d) ده فرموی ﴿کل امتی یدخلون الجنة الا من ابی قالوا یارسول الله ومن یأبی؟ قال من أطاعنی دخل الجنة ومن عصانی فقد ابی﴾ البخاری. فرموی: هه موو ئومه تی من ده چنه به هه شت مه گهر که سیك حه نه کا وتیان: که س هه یه حه نه کا بجیته به هه شت؟ فرموی: هه ر که س به گویم بکا ده چیته به هه شت نه وهی به گویشم نه کا بیگومان حه زناکا (بجیته به هه شت).

ده فرمون: پيغه مبهردا (d) له سهر مینه بر بوو فرموی دانیشن له وکاته دا عبدالله ی کوری مسعود له به رده رگا بوو یه کسهر له جیی خوی دانیشن، حه زره ت چاوی لیبوو فرموی عبدالله وهره ژوری.

۴- خو پاراستن له نه هیه کانی ﴿وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا﴾^(۳). واته هه رچی پيغه مبهردا (d) فرمانی کرد جیبه جیی بکن و هه رچی نه هی لیکرد وازی لیبهین.

۵- شوینکه وتنی: خودای گه وره ده فرموی: ﴿وَاتَّبِعُوهُ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ﴾^(۴).

1- سوره تی النساء نایه تی: ۸۰.

2- سوره تی آل عمران نایه تی: ۳۲.

3- سوره تی الحشر نایه تی: ۷.

4- سوره تی الأعراف نایه تی: ۱۵۸.

وه پيغه مبهردا (d) ده فهرموئى: ﴿من عمل عملا ليس عليه امرنا فهو رد﴾ رواه البخاري، شوين نه كه وتنى ده بيته هوى لادان و هه لديرانى كه سه كه خودا ده فهرموئى: ﴿وَأَنَّ هَذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ وَلَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَن سَبِيلِهِ ذَلِكُمْ وَصَّاكُمْ بِهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ﴾⁽¹⁾: واته نه مه ريپازى منه كه راسته و ئيوهش شوينى بكه ون و شوينى ريچكه كانى تر مه كه ون چونكه دوورتان ده خاته وه له ريپازى خوا، ئه وش په روه ردگارتان فهرمانى بيكردوه بو ئه وهى خواناس و پاريزكار بن. وه هه روه ها فهرموويه تى ﴿فمن رغب عن سنتي فليس مني﴾ متفق عليه. واته: هه ر كه س له سونه ته كامن لا بدا له ئيمه نيبه.

6- ريز گرتن و به مه زن سه ير كردنى (توقيره) خودا ده فهرموئى: ﴿فَالَّذِينَ آمَنُوا بِهِ وَعَزَّرُوهُ وَنَصَرُوهُ وَاتَّبَعُوا النُّورَ الَّذِي أُنزِلَ مَعَهُ أُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ﴾⁽²⁾. واته: جا ئه وانهى باوه رپان پى هيناوه و پشتيوانيان ليكردوه و پشتگيريان كردوه و شوينى ئه و نوره كه وتوون كه له بو ئه و دابه زيوه ئه وانه سه رفرزو براوه ن. وه ده فهرموئى: ﴿لَتُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَتُعَزِّرُوهُ وَتُوَقِّرُوهُ وَتُسَبِّحُوهُ بُكْرَةً وَأَصِيلًا﴾⁽³⁾. واته: تاباوه ربهينن به خواو به پيغه مبهره كه ي و پشتيوانى پيغه مبهردا بن و ريپازى شايسته ي خوى بو دابنين و، ته سبيحات و ستايشى خوا بكن به يانيان و ئيواران.

7- بيكه ي به سه رمه شقى خوتان خوداى گه وره ده فهرموئى ﴿لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِّمَن كَانَ يَرْجُو اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ﴾⁽⁴⁾. واته: به پرستي چاكترين سه رمه شق پيغه مبهردى خوايه بو كه سينك مه به ستي گه يشتن به خواو يوژى دوايى بى.

1- سوره تى الأنعام ئايه تى: ۱۵۳.

2- سوره تى الأعراف ئايه تى: ۱۵۷.

3- سوره تى الفتح ئايه تى: ۹.

4- سوره تى الأحزاب ئايه تى: ۲۱.

۸- گه رانه وه بۆ لای ﴿فَإِنْ تَنَارَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ﴾^(۱) واته: له هه ر حوکمیك دوودل بوون بگه ریته وه لای خوا (قورئان) و پيغه مبه ره كه ی (كه سوننه ته كه یه).

۹- سه لاوات لی دانی (الصلاه علیه) ﴿إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا﴾^(۲). اللهم صل على سيدنا محمد.

۱۰- ناو بردن و باسکردنی به جوانترین ناوو به جوانترین شیوه: خودای مه زن فیрман ده كا كه به ناوی روت بانگی نه كه ین هه روه كو خوی قهت نه یفه رموه یامحمد هه ر فه رموه یه تی ﴿يا ايها النبي يا ايها الرسول... الخ﴾، وه ده فه رموی: ﴿لَا تَجْعَلُوا دُعَاءَ الرَّسُولِ بَيْنَكُمْ كَدُعَاءِ بَعْضِكُمْ بَعْضًا﴾^(۳). واته وه كو ئیوه له نئیوان خۆتان یه كتر بانگ ده كه ن به و شیوه یه بانگی پيغه مبه ر نه كه ن. ئایهت زۆرن له م باره وه.

۱۱- ئامۆژگاری كردن له پیناوی (الدين النصيحة قالوا لمن يارسول الله قال: الله ولسوله .. الخ).

۱۲- بوونی و لاو بۆ خواو بۆ پيغه مبه ر بۆ ﴿إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا﴾^(۴).

۱۳- رازی بوون به حوكمه كانی و ترسان له دوودلی بوون له حوكمه كانی ﴿فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّىٰ يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي أَنفُسِهِمْ حَرَجًا مِّمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا﴾^(۵).

۱۴- هه لگرتنی خو ره وشتی و گه یاندی په یامه كه ی و ئازایه تی و نه ترسان بۆ سه رخستنی دین.

1- سوره تی النساء ئایه تی: ۵۹.

2- سوره تی الأحزاب ئایه تی: ۵۶.

3- سوره تی النور ئایه تی: ۶۳.

4- سوره تی المائدة ئایه تی: ۶۶.

5- سوره تی النساء ئایه تی: ۶۵.

مافی ئومهت به سهر خوشه ويسته وه (d)

۱- بيبه ش نه كردنيان له شه فاعه تي پوژي دوایي، شه فاعه تيش به ئايات و فه رموده جينگير بووه .

۲- بيبه ش نه كردنيان له ئاوي كوثر كه ده فه رموي: (انا فرطكم على الحوض).

۳- نزيك كردنه وه يان له مه قامی پيرۆزی خوی (ان اقربكم مني مجلسا يوم القيامة اكثركم على صلاة)، نزيكترتان له من له پوژي دوایي ئه و كه سه يه زياتر سه لا واتم له سه ر بدا.....

ئهمه و شتي زور مابوو، به لام بو ئه وه ی ناميلكه كه زياتر دريژ نه بيتته وه، به وه نده اکتفام كرد.

ئاواته خوازم سوود به خش بي و خوا لييمان وه ربگري و رسول الله (d) شه فاعه ت كارمان بي.

وآخر دعوانا ان الحمد لله رب العالمين، وصلى الله وسلم على اشرف الخلق محمد واله اجمعين.

آمين.. آمين.. آمين

به خير هاتي خيـرت هاتي

ئهي باراني بيابان و چاوي كاني

ئهي هه ناسهي شپي سه جه ر

تو ميواني و خوشه ويستي هه مووماني^(۱)

پاشکوی

شيعری^(۱)

1- پاشکۆ: چەند دانە شیعریکە بۆ یادى ئەمسالى لەدايک بوونی سەرودەر هۆنراونەتەوہ نووسەر.

نه مرو مه ولوده

نه مرو مه ولودي فه خري عالمه مه
هه رچه ند مه دحي كهين هيشتا هه ركه مه
هه ستنه سه رپي وا ته شريفى هات
نورى نيسلامى هيينا به خه لات
وه كو خزمه تكار گشت له به رده ستي
دهى هه ئيگرن با رانه وه ستي
هه زار مليون و هه م سى سهد هه زار^(۱)
چى موسلماننه له گوندو له شار
له هه موو مالى له كوچه و كو لان
به گه وره و بچووك خوشتر له سالان
شيريني بهش كهن هه م نوقل ونه بات
بو هوزه بانى فه خري كائينات
سرودي (مولى) به نواوازي خوش
دلى موحيببان ده هييتيه جهوش
جهژن و سهيران و شادى ده گي رن
هه زاران صه لات ويكرا ده ني رن

۱۲ / ربيع الاول ۱۴۲۹هـ - ۲۰۰۸م.ز

1- نه م ژماره يه ناماژهى ژماره ي موسلمانانه له مه موو جيهان كه (۱,۳۰۰,۰۰۰,۰۰۰) كه سه يه .

تورابهري

تورابهري پيشه وایي پيغه مبهري

نوري ديده و هيڙي جهسته و تاجي سهري

مال و سهروهت و سامان و رۇح و گيانم

باوك و براو كورو نه و هم به قوربانم

تو خوشه ويستر له خوم و له هه مووكه س

ريگام بده خزمه تكار وه كو نه نه س

قوربان نه گهر بكرئ توخوا ههر به ناسته م

دهستي پيروزت بهينه به سهر جهسته م

تا به و دهسته پيروزته وه پاك بيته وه

نه فسي نه ماره ي ناخوشم چاك بيته وه

من هه ركاتي له بهرده ست رات وه ستانم

جاده زانم شاي جيهان و خوم سوئتانم

گه وره م بكه به خه ونيش بي بابتبينم

نه و ديدارته ناگورمه وه به كوي ژينم

نهي پيغه مبهري ره حمهت

له سر زاتت بي صه لاتي يه زدان
بو گشت بوونه وهر سه ردارو رابه ر

+++

رپي راسته قينهت بو ژيان دانا
فه رموت به سه رچوو پال كه وتن وخه و

+++

كوئي پي نه داي دلت نه گورا
نه حه سيته وه له سر رووي زه وي

+++

كوئي ده ست ويبي چه وساوت پساند
هه ركه س نه تناسي خوي سه رگه ردانا

+++

چون رزگار ده بووم من له كه ساسي
نهي خوشه ويستم، نووري بيبييله

+++

نهي پيغه مبهري ره حمهت بو جيهان
له گهل (اقراء) دابووي به پيغه مبه ر

له گهل (مدثر) هاتيه مه يدانا
بووي به مؤميكي ناو تاريخي شه و

نيش و نازارو ناو و ناتورا
بريارت دابوو تاسه رنه كه وي

اشهد بالله په يامت گه ياند
رپيگاي نازادي و عززت دانا

نه توم نه بووايه چون خوام ده ناسي
دهك پيروزت بي پله ي وه سيله

محمد نوری چاوانه

به هارو خوښی دلانه
نهو، خوښه ویستی هه مووانه

خوښتر له گیانی شیرینم
شوین زادگای صلاح الدینم

چه ندی بلین سهد نه وهنده
که گیانم به ویوه بهنده

بیمه بهر دستت له خهوی
نیتر بهس بی هیچم نهوی

بیبه شمان نه که ی له و دنیا
جیرانه تیت له به هه شتیا

محمد نوری چاوانه
خودا بمکاته قوربانی

له کوردستانی رهنگینم
له پی دهشت و دۆل و شاخی

سه لات و سه لامی بهنده
بگاته شاری مه دینه

به ئاواتم هه موو شهوی
دهستو قاچت تیر تیر ماچکه م

نه ی ره سول خوښه ویستی خوا
له شه فاعهت و که و نه رو

ئەي پيغه مبهردا

ئەي پيغه مبهردا تو ماموستاي ژياني

خاوهن ره شت و ئاكارى قورئاني

به قورباني ئەو ريبازەين كه هينات

ئەوهي دەستي پيوه گرت گه بيه ئاوات

ههركهس پشتي تيكردى و ملي بادا

ژيني نه براوهي ئەو ديوى به بادا

توى مژدهدر، ترسينهرو بانگخوازي

بو لاي خودا، خوازيارى سهر فرازي

توره حمهت و ميهه رهباني ولاوچاكي

گومراني لاده بهي چراي روناكي

وهك خودا باسي كردوى نه ناسراوى

دور له عهيب و نوقساني و ناته واوى

تو ئەو كه سهي سويند به گيانت خوراوه

ناوى توئى له گه ل ناوى خوئى داناوه

گوناهي ئيمه بوو تو مان نه ناساند

به نارپكي پهيامي تو مان گهياند

بوینه هوکاري بهدکاری نه زانان

به د رهوشتیان بهرام بهرت کرد قوربان

هرچی کردیان هرچی گوتیان و ده لپن

چی وینه ی کاریکاتی ره و قسه و جوین

بو نیمه بوو توله مه قامی بهرزی

به توناگا ده ستیان ، توله و دیوم هرزی

چه پهی سه گه (سه گ به ناسمان وهرینه)

(دهریا به دهم سه گ پیس نابی)

م ۲۰۰۸/۴/۱

مونا جاتی چیم لی دهکە ی

من له بهر خاتری چه بیبیم شه و هه تا بانگی بهیان
روو به پرووگه دابنیشم حالی خۆم بۆی کهم به بیان
عهرضی حالی خۆم بنووسم بیخه مه بهر ئوتف ئه و
چاو به گریان و په شیمان له وده مه ی تاریکه شه و
من له بهر ده رگات هه ژارو مفلس وی خیر و بییر
تۆ شه هه نشاهی زه مین و ناسمانی بی سنوور
تۆ دهرم که ی پادشاهم رووی ره شم بۆ کو ی به رم
من نه به خشی کی م ده به خشی، سووک و ریسوا بی شه رم
تۆ دهرم که ی به و شه وی تاری له ناو نوری یه قین
نه فس و شه یتان وه ک سه گی هار ده مخه نه ناو ناروقین
تۆ دهرم که ی به و خودایه ی زاتی خۆته دیمه وه
چه ند دهرم که ی دیمه وه من هه ر دهرم که ی دیمه وه
من په شیمانم په شیمانم په شیمانم نه من
چون گونا هبارم گونا هبارم گونا هبارم نه من
خۆت فه رمووت: (لا تقنطوا) بۆیه منیش هاتمه حوزور
تۆ ته ماشای رهنگی زهردو مووی سپی و فرمی سکی سوور
من نه ئیم زولم له خۆم کرد اعترافی پیننه کهم
هه رچی کردم چوو له ده ستم تۆ به بی ئیتر نه کهم

چ سرپړيکه ؟!

وېل و ديوانه و ناشقي دارو بهردی کوردستانم
بمرم بو جوانی و قه شه نگی و هه وای سازگاری کوستانم
له یادو بیرم دهرناچی گول و گوزارو بیستانم
نه له نووستن و بیداری، نه دانیشتن و هه ستانم
هر ناویکت بو دابنری خوشتر نابی له کوردستان
بو سه ربه زیت تیده کوشین گیا نمان ده خهینه سه رده ستان
خوداوهنده چ سرپړيکه نه م خاکه هینده شیرینه
ده لاین شه کره یان نه با ته هه ندیکیش ده لاین هه نگوینه
به لام نازان نه و هه نکه شیله ی نه م خاکه یه دهمزی
بویه که دهستی بو ده بن له پیناویدا خوی ده کوژی
زمانیکم هه یه خوایه سه د هزاری ترم بو وایه
به هه ر زمانیک هزاران حمدی توم پی بگردایه
قه ت نه مده توانی به رامبه ر نه و نیعمه تانه ی پی ت داوم
سو پاسگوزاری ته و او که م هه موو روژی هه تا ماوم
به کوردی دروستت کردووم کوردستانت پی به خشیوم
بویه ديوانه و ناشقي بستبه بستی دؤل و شیوم

پرسیم

که پر بووله میزو کورسی	***	له کوشکیکی به رزم پرسى
بو کوی چوون نیستا له چیان	***	کوان نه وانه ی لیړه ده ژیان؟!
رؤیشتن بی زادو تیشوو	***	ووتی: لیړه بوون بو پشوو
له هیج شوینی کدا نه سره ووتن	***	ده چوون، ده هاتن، ده خه ووتن
هه لیان گرتن له سره ده ستان	***	که میك دانیشن و هه ستان
بلین ناخو کهس جی ماوه	***	رؤیشتن نه هاتنه دواوه
پیمخوش بوو نه ختی بوم بدوین	***	ووتم: نه ی نیستا که له کوین
له جوله که ووتوون و هه ستان	***	ووتی: که ووتوون له گورستان
بی ژووری میوان و نوینن	***	کهس نایان بینی و ناودوینن
نه دهسته لات و پاسه وان	***	نه دؤستا، نه مال و نه سامان
هه رکهس لیاندا هه لاتن	***	کهس به هاوریان نه هاتن
له پروناکین یان له شه وان؟	***	نیستاش بی ناگامه له وان
ته نها خوايه زیندوو نه مر	***	هوشیار به وه نه ی قور به سر
بخوینه وه نه م چهنه دیره	***	هی دی نووسرا وهره نییره
بو ی هات و که وته ناو دهستی	***	هه رکهس نامه ی له لای راستی

له به رايي هه موومانه	***	خوشحاله و كاري ئاسانه
كه من نه و روژه ده بينم	***	ده ئى: ده مزاني يه قينم
ده فته ري كردارم پاكه	***	بو يه ئاسوده م ئيستاكه
نامه خرايه ناو له پي	***	به لام گهر بو ده ستى چه پي
نه مرو كه م به چاو نه ديايه	***	هاوار ده كا سه د خو زگايه
نه پاشايي و نه ده سه لات	***	سامانم به هاوار نه هات
زنجيري بخه نه گه رده ن	***	ده ئين تاوان باره بي به ن
با له وئ ئاخا ن هه ئكيشى	***	به دو زه خ بلين را يكي شى
مردن به پيرمانه وه دى	***	حازرانم به بيرو بى

گورستان

بو سهردانی خوشه ويستان	***	له ويوه چووم بو گورستان
ببوه له وه پرگای گاو بزنی	***	گورستان شاریک بوو مه زنی
تيکه لاو بوون نابوون جودا	***	مائی پاشا له گه ل گه دا
به لام کس جوابی نه داوه	***	سلاوم کرد وه کو باوه
جوابی سه لامتان نه داوه	***	ووتم : چیتان لی قه و ماوه
کس بوم نه هاته ناخوتن	***	چی کردم هیچیان نه بزووتن
له سهر کیلیکیان نووسراوه	***	سه یرم کرد نه ختی له ولاوه
زومانی له قسه دا خستووین	***	مردن ده ستوقاچی به ستووین
له گورپکی ته نگ و تارین	***	له کردار که وتوین هه ژارین
نویرژیکمان ده کرد به پیوه	***	هه زار خوزگه مان به نیوه
باشتر بوو له باوک و برا	***	پووناکی ده کرد وه ک چرا
بیبه شمان مه که ن له دوعا	***	له ویتز نووسرا بوو توخوا
به رگه ی نازاری گور ناگرم	***	نه مده زانی وا زوو ده مرم
ته نها خوايه زیندوو نه مر	***	هوشیار به وه نه ی قور به سهر
بخوینه وه نه م چه ند دیره	***	هی دی نووسرا وهره نییره

به ركهس نامه ي له لاي راستى	***	بوى هات و كهوته ناو دهستى
خوشحاله و كارى ناسانه	***	له به رايى هه موومانه
ده لى: ده مزانى يه قينم	***	كه من نه و روزه ده بينم
بويه ناسودم نى ستاكه	***	ده فته رى كردارم پاكه
به لام گه ربه دهستى چه پى	***	نامه خرايه ناو له پى
هاوار ده كا سه د خوزگايه	***	نه مرو كه م به چاو نه ديايه
سامانم به هاوار نه هات	***	نه پاشايى و نه ده سه لات
ده لىن تاوانباره بيبه ن	***	زن جبرى بخه نه گه رده ن
به دوزه خ بلين رايكيشى	***	با له وى ناخان هه نكيشى
حازرانم به بيرو بى	***	مردن به پيرمانه وه دى

ولات له تو خوشتر نييه

ولات له تو خوشتر ني يه با ههش بي

من تووم دهوي جگه له تو (به ههش) بي^(۱)

چاوم به دونيا هه ئينا تووم ناسی

هه ركهس بلي جگه له تو با (هش) بي^(۲)

بابي سهيري سروشتي دل رفينت

به ته ماشاي شادو به كهيف و گهش بي

سهيري شاخ و باخ و گولزارو كاني

كويستانه كاني سه ربه رزو سه ركهش بي

كهسي وولاته كه م قه شهنگ ناتبيني

مه گهر كوירו دلي وهك خه نوز رهش بي

كوردستانم كوردي نه تووي خوش نهوي

ياخوا له باوهشي گهرمت بي بهش بي

1- به ههش: به ههشت.

2- هش بي: بيدنگ بي.

نزا دهكهم له باره گای پرفه پری

په روه ردگار، وولات كه جيگه ی مهش بی

ده پارامو كه له ئیرانا نه مرم^(۱)

بلاشه كه م له ناخی توډا بهش بی

تاله رۆزی هه ئسانه وه كه هه ستام

كوردستانم، خاکی تۆم له باو ههش بی

(۲۰۰۷) م *** ۲۷۰۷ ك

1- سالانی ۱۹۷۵ تا نزیكهی سالی ۱۹۸۰ له ئیران بووم ده پارامه وه له ئیران نه مرم.

له گهل خوا ژيان

کاتیکی خه لکی ده خه وی
تا نه و دله ی من بسره وی

یان وهک ترساوی مارگه سته م
تا راحت بی گیان وجه سته م

یان که دانیشتم و هه سته م
زیاتر ده بی لام چیژ و تام

به ناو نازار دهر باز ده بم
سه رگه ردان و بی ناز ده بم

نزام بگره به م دوو دیره
خوم و شهیتانم مه سپیره

من هه زده که م هه موو شه وی
بی مه به رده ستت راوه سته م

کاتیکی ماندووم و خه سته م
هه رکه دته نگ بوو بی مه لات

کاتی له بهر ده ستت وه سته م
به هه ر کوع و کرنوشیک

له گهل تو سه رفرازم ده بم
هه رکه له تو دوور که و تمه وه

خوا یه رحمت بوم بنیره
چاو تروکانیکیش به ده ست

نويز

پيش نه وهی نويزت له سهر که ن رولهی شیرینم نويز بکه
جهرگی سوتاوم کون کونه بو تو دهر دم ساريژ بکه
که مردن هات کی له دهستی دهرت دینی بهرت نادا
نه و روظانه ت بیر دیته وه که سهر سه خت و ملت بادا
له سهر تاته بهر دیکي رهق رووت ده کړیته وه و ناله رزی
یهک دووانیک دین و ده تشون، به نایکی ساردو ته زی
نه وسا له کفنیکی سپی ده پیچریته وه نهی بیهوش
جا نويزیکت له سهر ده که ن بی رکوع و به بی کړنوش
نینجا له ناو داره بازه له سهر شانیا ن هه لته دگر ن
زور به په له بو گورستان هه نگاو دهنین ریگا دهر ن
له وی بو ناو گوریکی ته نگ به ته نیا شورده کړیته وه
به ده ست به ستووی له و شوینه گهر خوا به هانات بیته وه
هر چی خاک و خول و برده دین ده یخه نه بان سهر ته وه
ژووړیکی زور تر سناکه نازانی روزه یان شه وه
ماموستایهک له لای سهرت داده نیشی بو ته لقینت
به لام سوودی چیبه روله گهر به فیروت دابی دینت

خۆت و کرداره کانی خۆت له گه ل هاتنی فریشته
گۆری به دکاران دۆزه خه و هی چاکانیش وهك به هه شته
پاشان بلاوهی ئیده که ن چۆل ده بی نابینی چ که س
به ته نیا خۆت ده مینیه وه بی دایک و باوک و خرم و که س
ته نها منم وا به ته نیا قاچم به دوام راده کیشم
له تاوی جه رگی جیماوم ده گریم ناخان هه ئده کیشم
ئه مه به سه ر هاتی سبه ی پاش مردنی من و تویه
ئه وه ی پشتی له م دینه کرد له دواری ژدا ره نجه رویه
چه ندی هاوار ده کا ده ئی: به گیر نه وه بو ئه مجاره
چیم له ده ستدا به زیاده وه ده یگیر مه وه من دووباره
به لام رۆئه ژینی دونیا هه ر سه ریکه که ئیت گۆرا
ئه وه ی لای خودای له ده ستدا بوون و نه بوونی خوی دۆرا

م ۲۰۰۸ / ۶ / ۲۵

منی به نده

نزیاك بوت هوه كوچى دوايى
خوایه كوتاييم بو بكه شايى
نه گهر بم به خشى هر خوت به خشندهى
دهريايى به خشينت به بى كوتايى
بو حهوان هوهى گورى ته نيایيم
هه اوده ميكم دى بو دنيايى
ميه رت به رامبه رنى سكى رزيووم
نه تورى كه هرى هه ردوو دونيايى
رؤژانى منى هه ژار به سه رچوو
نه زانم پره نه ناره زايى
خوت سه رپه رشتى هه ژاريم بكه
به نوتقى نه رمت وام نه ته نيایى
ههر نه زوو هوه من دانم ناه
كه من به ندهى توم نه توش خودايى

بانگه واز

بانگه واز كاري پينغه مبهردانه

هه ربويه بهرزو قورس و گرانه

هه ركه سي شاني دايه بهر باري

خوشه ويست دهبي له لايه ن باري

گه ربويته هوكار بو پينه مايي

بو ره وشتي بهرز له رپي خودايي

خيرو پاداشت قهت له بن نايه

چاكتر له دونيا و نه وه ي تيدايه

نه مهش فه رموده ي نه و سه روه ريه

كه له ناو به هه شت نه و نويه ريه

به دواي نه ويشا نوره ي بانگخوازه

له روژي دوايي نه و سه رفرازه

عمری له دهست چووم

لیم گهرین بگریم به کول من وهی له بو حالی بهدم
پوو رهشی قاپی خودای کردم گوناھی بی حدم
شهرمه زارم، پووم نییه من سه ربه رزکه م مل که چم
مه رگی خووم ناواته خوازم غه ریبو نابه لهدم

سال و مانگو روژو ههفته م واده زانم تازییه
دل پهریشانم شهوو روژ چرکه یه ک نُوقره م نییه
رهنگ و روخسارم به جاری شایه تی حالم ددهن
هه رکه سی حالم ببینی تی دهگا دهردم چیه

بابکه م شیوه ن له بو عمری له دهست چووی لایه تیم
به نکو خواوه ندم دهبه خشی وهک منالیک یه تیم
نای هه تا گهنج و له سه رخو بووم له غه فلهت نووستو بووم
نیستا کاتی پیرو په ککه وتهم ده که م باسی به دیم

من به قوربانی نهوانه‌ی تازه لاوو پيیده‌گه‌ن
دهستم دامینتان که پیر بوون نهوسا وه‌ک من تپیده‌گه‌ن
چه‌رخي رۆژگاری ته‌مه‌نتان وا به‌تاو هه‌نگاو دهنی
چوستو چالاک بن وه‌کو من نیوه خۆتان دوامه‌خه‌ن

قته‌ت نه‌بوو رۆژی به‌بیرم بیته‌وه مردن هه‌یه
نه‌و هه‌موو گۆره‌م ده‌بینی نه‌مه‌دزانی ده‌رگه‌یه
هه‌ر که‌سی له‌ولا که هاتو لییره ده‌چته ژووره‌وه
له‌و دیوی ده‌رگا به‌راستی کاره‌ساتی گه‌وره‌یه

بابرپێژم نه‌شکی خوینینم وه‌کو باران به‌تاو
تا ووشک کا خوینی دیدهو نه‌و دل‌ه‌ی که‌وتۆته داو
مایه‌و سه‌رمایه‌م به‌ته‌نیا پینج و دوو رۆژ بوو نه‌ویش
هه‌روه‌کو خه‌رمان به‌باچوو عمره‌که‌م رۆیی ته‌واو

ئای که رۆژانی نه‌ده‌ست چووی عمره‌که‌م بیر دیته‌وه
جه‌رگا و دل وه‌ک رۆنی قرچاو مه‌ن به‌مه‌ن ده‌تویته‌وه

پر به عمري خوم گونا هو تاوانم زوره مه گهر
ره حم و سوزو ميهره باني خوا به هانام بيته وه

گهر له سفریش بی دهبی دووباره من بیزار نه بم
خاپه روكيش كوم بکهم باشتر له وهی بيکار نه بم
که وتمه سه ساجی علی من هر به وهی توبه م نه کرد
مايه و سه رمایه م که رویی باخورگه به پار نه بم

چوون دهزانم ره حم و سوزو ميهره باني خواي جه لیل
نایه تی (لا تقنطوا) ی کردوته به لگه و خه م ده لیل
(۹۹) نوهت و نوبهش له ره حمی بوئوهی هه لگرتووه
زه رپه یه ك بهر من بکه وی ئیدی قهت نابم زه لیل

دلی بیگهرد

هه وئده دئت بیگهرد بی^۱ دوور له و دلانه ی وهك بهرد بی^۱
به ناسو دهی له دونیا بو خو ی دهژی نه وهی مهرد بی^۱

به هانای خه لکی دا بچو خه می لیقه و ماوان بخو
چاکترین کردارت لای خوا شادی بده یته خه لکی، تو

دلی مه زن به خشنده یه چاک و پاک و لیبوورده یه
وه لایمی به دکاران لای نه و سه لامیکی به خنده یه

مه زن به خو ت چووک رامه گره به رگه ی تانه و ته شهر بگره
ریی سه رکه وتن دوورو سه خته به نارام گرتن ده ستبگره

وهك دره خت به هه موو کاتی^۱ که خه لکی ده ستیان نایگاتی^۱
نه وان به ردی تیده گرن و که چی نه و به ریان ده داتی^(۱)

۱۴۲۹ هـ ۲۰۰۸/۶/۱ م

۱- نه م چوارینه له وته یه کی عه ره بی وه رگراوه (کونو مع الناس کالشجر یرمونه بالحجر فیرمهم بالثمري).

ناوهرۆك

لا په ره

ناوهرۆك

۳	پيشه کی سه روکی به کیتی زانایانی ئاینی ئیسلامی کوردستان	*
۴	پيشه کی یهك	*
۱۲	له دا یكبوونی سه روهر (d)	*
۲۱	پله و پایه ی پيغه مبهردا (d)	*
۲۸	ته زکیه ی خودایی بو پيغه مبهردا (d)	*
۳۱	فهزل و ریزی خودا له سه ر پيغه مبهردا (d)	*
۳۳	مافی پيغه مبهردا (d) له سه ر ئومه تی	*
۳۸	مافی ئومه ت به سه ر خوشه ویسته وه (d)	*
۳۹	پاشکوی شیعی	*
۴۰	نه مرۆ مه ولوده	*
۴۱	تو را به ری	*
۴۲	نه ی پيغه مبهردی ره حه مه ت	*
۴۳	محمد نوری چاوانه	*
۴۴	نه ی پيغه مبهرد	*
۴۶	مونا جاتی چیم لی ده که ی	*
۴۷	چ سر پیکه ؟!	*
۴۸	پرسیم	*

۵۰ گورستان	*
۵۲ ولات له تو خوشتر نييه	*
۵۴ له گهل خوا ژيان	*
۵۵ نويژ	*
۵۷ منى به نده	*
۵۸ بانگه واز	*
۵۹ عمرى له دهست چووم	*
۶۲ دلى بيگه رد	*
۶۳ ناوهرؤك	*